ભાગીરથીનું ભોપાળું

(યાને)

કુસંગનું કડુ પરિણામ.

રચનાર

કેવળરામ દયારામ. "રાવળ"

બાવળાનિવાશી.

અમદાવાદ

માણેકચોક આગળ કાગદીઓળની સામે

શા૦ હીરાભાઈ પુંજાસાના મકાનમાં

"અમદાવાદ ટાઇમ્સ પ્રેસ"માં

કાળીદાસ સાકળચંદે છાપ્યું.

સને ૧૮૮૫ સંવત ૧૯૪૧

કીમત ૨૦—૬—૦

પ્રસ્તાવના.

આધુનિક સમયની ગુર્જર નિવાસી આર્ય પ્રજામાં કેટલાક કુરિવાજનો અતિશય પ્રચાર અને કુસંગથી થતા કરૂણાજનક અને ત્રાસદાયક પરિણામ કોઇ સમજુ સદ્ગ્રહસ્થથી અજાણ્યા નહીંજ હોય. આમાંના કેટલાકનો ચિતાર આપવાની મારા મનમાં ઘણા દિવસથી ઉત્કં-ઠા હતી- તેવામાં એક લઘુ પુસ્તકમાં- સમાપ્ત તેટલી બી-ના મારી નજરે પડવાથી આ પુસ્તક લખવાનો પ્રસંગ મળી આવ્યો- આની અંદર આ સમયના દુરાચરણી પાખંડી ધર્મ ગુરૂઓ પ્રપંચની જાળ નાખી કેવાં ઘોર કર્મો કરેછે, અને તેમના છળની દિપેતી દીપ જ્યોતિમાં નિરપરાધિ જીવ કેવી રીતે પતંગીયાં થઇ પડેછે, તેની યોગ્ય છાયા આવેલીછે આ લઘુ પુસ્તક ગદ્ય પદ્યાત્મક ગાથા રૂપે છે અને આનુ નામ નાયકાના નામ ઉપર રાખ્યું છે.

+ મારી નોકરીથી ફાજલ પડતા જુજ વખતમાં લખવાથી આ પુસ્તકને બહાર પડતાં કેટલીક વાર થઇછે.

શ્લોક.

शूर्प त्यजन्ते दोषान्, गुणान गृह्णन्ति पण्डिता,
दोष ग्राही गुण त्यागी चालनी वतुदुर्जनः ॥

અર્થ.—પંડિતો સુપડાની પેઠે દોષ તજે છે. ને ગુણનું ગ્રહણ કરે છે દુર્જન ચાલણીની પેઠે દોષ લે છે [ને] ગુણનો ત્યાગ કરે છે.

એજ પ્રમાણે આ પુસ્તક લખી સજ્જનોની સેવામા મુકતાં મેં જે ચુક કરી હોય, તે સુધારી વાંચવાને મારી સર્વને નમ્ર વિનંતી છે.

ગ્રંથકર્ત્તા.

ગ્રંથાર્પણ.

પરમ પ્રીય મીત્ર જેસંગભાઇ ત્રીકમદાસ કવિ.
(સ્વદેશ હિત બોધકના એડીટર સાહેબ.)

હરિગીત છંદ.

સ્વગ્રામવાસિ સ્નેહી મારા દેશની સેવા કરો,
વિધવા તણા રહિ વકિલ તેનાં દુઃખડાં નિશદિનહરો;
સાથી સુધરાના બની કોડે કુધારા કાપવા,
પોતે પ્રયત્ન કરો ઘણા મંડળિ સુધારક સ્થાપવા.
સદ્ ભાવથી સ્વ ગ્રામમાં શુભ કર સભા સ્થાપન કરી,
અતિશય પ્રયત્નો આદર્યા ઉત્સાહ ખુબ દિલમાં ધરી;
વળિ સ્નેહ ઝાઝો દાખવો છો આપ મારા ઉપરે,
યાદી હૃદયમાં રાખો આ અર્પણ કરૂં મનથી ખરે.

ૐ ૐ
આપનો અભિન્ન મીત્ર,
જે. દ. રા.

सुचना

ગુર્જરવાસી ગુણીયલ ગ્રહસ્થો? આપને આ પુસ્તક પહોંચે કે દીન. દસની અંદર દર પુસ્તકે પાંચ આના પ્રમાણે ટીકીટ, મનીયોર્ડર, કે પોષ્ટલ નોટથી તેનાં નાણાં મોકલી આપશો. દર રૂપીઆ એકની ટીકીટે અ ર્ધા આનાની ટીકીટ જાદે મોકલવી. તે સાથે યાદ રાખ વું કે મને પહોંચતાં સુધી તે નાણાંનો જોખમદાર મો કલનાર ધણી છે. નાણાં પહોંચેથી તુરત આપને કાર્ડ લ ખી પહોંચ આપવામાં આવશે. પોણાપાંચ આના લે ખે મોકલનારને પહોંચ મળશે નહીં. દસ 'દિવસની અં દર જેઓ સાહેબનાં નાણાં નહીં આવે, તેઓની પાસે થી છ આના લેવામાં આવશે.

.(નાણાં નીચેને શીરનામે મોકલવાં)

અમદાવાદ
તાસપર તાડનીશેરી. } માસ્તર. કુંવળરામ વિ. દયારામ

ભાગીરથીનું ભોપાળુ.

—❧—

કચ્છના રણ પાસે ને ઝાલાવાડની ઉત્તરે ઈ૦ સ૦ ૬૯૬ માં પંચાસર કરીને એક સોહામણું શેહેર હતું, કે જ્યાં ગુર્જરાષ્ટ્રની અસલ રાજધાની વલ્લભીપુરથી આમ્રસુરી ને બીજા કેટલાક વિદ્વાનો નાસેડુ સ્થિતામાં આવીને વસ્યા હતા. એ પંચાસરમાં સમુદ્ર પુત્રી એટલે લક્ષ્મીનો નિરંતર વાસ હતો. ને તે ઈંદ્રપુરી જેવું સોભતું હતું ત્યાંના વસનારને સ્વર્ગમાં જવાની ઈચ્છા નહોતી કારણ કે સ્વર્ગપુરીથી એ શેહેર ઉતરતું નહોતું ત્યાં ચાવડો રાજા રાજ કરતો હતો. તે બધી સુભટ જાતમાં અગ્રેસર હતો. કે જેણે પોતાના અદ્ભુત કાવ્યના જયનો શિખર ઉભો કર્યો હતો, તેથી તેને કવિઓ જયશિખરી કહેતા. એને પટરાણી રૂપસુંદરી નામે હતી, કે જેની જોડ શોધવા બેસીએ તો આ અવનિમાં તો મળે જ નહીં. પણ પરલોકમાં એકાદ કયાંઈ મળે તો કોણ

જાણું? રાણીનો ભાઇ સુરપાળ હતો. તે ડાહ્યો શૂરો
તથા તેની સેનાનો સેનાપતિ હતો. શૂરપાળને જયશિ
ખરી તેને બેગા મળે તો ઈંદ્રને પણ ઈંદ્રાસનપરથી ઉઠા
ડી મૂકે પરંતુ તેમને તેની ગરજ ઓછીજ હતી. કેમકે
ગુજરાત આખી પૃથ્વીનું તત્વ હતું. મતલબ કે સ્વર્ગપુ
રીથી ગુર્જરરાષ્ટ્રપુરી ઉતરે તેમ નહોતી. એ વખતે રૈયત
સુખીને આબાદ હતી. તેમજ જયશિખર પણ મોજ મ
જામાં ન પડતાં રૈયતની આબાદી પર પુરતું ધ્યાન આ
પતો. કોઇ પ્રસંગે નગર ચરચા પણ જોવા નીકળતો. ઘ
ણું કરીને સઘળી પ્રજામાં જૈનધર્મ વધારે પસરેલો હતો.
તેથી શેહેરમાં અપાશરાને જૈન ધર્મનાં દેવળ વિશેષ હ
તાં. તેમાં કેટલાક ગોરજીઓ જૈનધર્મની કથા વારતા
રોજ કરતા હતા. સઘળા કરતાં મોટો અપાશરો શેહેર
થી પૂર્વ દીશામાં હતો. તેમાં જ્ઞાનવિજય નામે ગોરજી અ
ધ્યક્ષ હતો. તે વિદ્વાન નિર્લોભીને કથા કહેવામાં એક્કો
ગણાતો. તેથી ત્યાં કથા શ્રવણ કરવા મોટા મોટા સદ્ગૃહ
સ્થો પણ પુસ્કળ આવતા. કથા ત્રીજા પોહોર પછી સરુ
કરતા ને તે પેહેલાંના વખતમાં પોતાનો શિષ્ય જે સં

પટ વિજય નામે હતો, તેને અભ્યાસ કરાવતા હતા.

રાજાનો મુખ્ય પ્રધાન ગુણવંતશા નામે શ્રાવક વાણિઓ હતો. તે પ્રધાનમાં પણ નામ પ્રમાણેજ ગુણ હતા. તેને એક પ્રવીણ ગૌરી નામે પુત્રી હતી. તે સિવાય બીજાં કાંઈ સંતાન નહોતાં- એ પ્રવીણ ગૌરીની વય ૧૩ વર્ષની થઈ ત્યારે તેને પરણાવવાનો વિચાર કર્યો. પણ પોતાની સ્થીતિનો ને કુળવાન વર ન મળવાથી તેને એક ગરીબ પણ ઊંચ કુળના વરસાથે પરણાવી, ને તેને ઘર જમાઈ રાખ્યો.

આ વખતે રાજાનો ખાનગી કામદાર (પ્રાઈવેટ સેક્રેટરી) રૂપચંદશા નામે હતો. તેને પણ સંતાનમાં "**ભાગીરથી**" નામે એકજ પુત્રી હતી. તેનો વિવાહ શેહેરના એક સગ્રહસ્થને ત્યાં કરયો હતો. પરંતુ દૈવ યોગે તે વર સેપડના ઝપાટામાં આવવાથી મરણ પામ્યો. તેથી તે બાઈ તો બિચારી ૧૬ મું વર્ષ બેસતાંજ વિધવા થઈ. તેથી લોકો કેહેવા લાગ્યા કે આતો નામ પ્રમાણેજ થયું. * ભાગીરથી નાની વયમાં વિધવા થવાથી

---

* ભાગી: =ફુટી + રતી=નશીબ–ફુટેલા નશીબની (કેટલાક ભાગીરતી કહેતા.)

તેના પોતા ઘણું ખેદ પામ્યા. તેમજ તેમની સ્ત્રી કસ્તુ
રગવરીએ પોતાની નાની પુત્રીને બાલ્યાવસ્થામાં પરણા
વી લાહાવો લીધો હતો. તે આ સમયેસાખો હેઠો વા
ળી રંડાપાનો લાહવો લેવા બેઠાં. દેશી બાઇઓ!! બા
ળલગ્ન કરવાથી આવાં અનેક ભયંકર પરિણામ નીપ
જે છે, પણ તેજ્યો તેનો ત્યાગ કરતા!!!

હવે ઉપર કહેલા જ્ઞાનવિજય ગોરજીની કથાનો
મહિમા દીનપ્રતિદીન વૃદ્ધી પામવા લાગ્યો. તેથી શ્રોતા
ઓ વધતા ગયા. એક દિવસે ભાગીરથીની મા તથા
તેની ફોઇ વગેરે કથા શ્રવણ કરવા ગયાં તેની સાથે
ભાગીરથી પણ ગઇ. કથા ઘણી બોધક હોવાથી તેઓનું
મન તે તરફ વધારે ગળ્યું. ને રોજ જવા લાગ્યાં.
એમ કરતાં કરતાં તેની ફોઇ તથા તેની માતો કોઇ
વખતેજ જાય, પણ ભાગીરથીને કથાનો ચોસ ઘણો લા
ગ્યો, તેથી તથા બીજાઓની દેખાદેખી હમેશાં જતા.
આ વખતે જ્ઞાનવિજયની ઉમર (૩૨) વર્ષની ને ભાગી
રથીની વય ભર જુવાનીમાં એટલે (૨૦) વર્ષની હતી.
તે બાઇ ખાતે પીતે સુખી હોઇ સઘળી તરફથી નચિં

ત હતી. તેથી તેના શરીરમાં કામાગ્નિની દિનપ્રતિ દિન વધતો ગયો. વળી તે વિધવા છતાં તેને કોઈ અજાણ્યું માણસ વિધવા ધારે તેમ નહોતું. કારણ કે માથે વાળ તથા હાથે સોનાની ચુડી રાખતી, તેમજ કપડાં પણ રંગ બેરંગી મનને પુછીને પેહેરતી તેથી સધવા સમાન દિસતી હતી.

માનવિજયજી પણ શરીરે જોર, પુષ્ટીવાન, ને વાક ચાતુરીવાળા હતા, તેથી આ કામ પીડિત યુવાનવિધવાનું મન તે ગોરજીપર વિહ્વળ થયું. પરંતુ કથા વખત ઘણી સ્ત્રીઓના સમુહમાં હોવાથી ગોરજી સાથે તેનાથી કાંઈ પણ બોલી શકાતું નહીં. તો પછી મનેચ્છા તો પુર્ણ ક્યાંથીજ થાય.

આવી રીત શેહેરમાં જૈન ધર્મ પ્રસરેલો હતો; પરંતુ મહારાજા જયશિખરી શૈવમાર્ગી હતા. આ વખત આ સદગુણી રાજાને કંઈ સંતાન નહોતું. તેમણે એક વખતે કથામાં પુરાણીના મોઢેથી × લીલ પરણાવ

× છોકરા છોકરીની માફક વાછરડાંને વાછરડી પરણાવવાં. આમ જાનવરને પરણાવવાથી પુન્યથી થાય એવું ભોળાને વહેમી હીંદુઓ માને છે!

વાથી અત્યંત પુન્ય થાય છે. એવું સાંભળ્યું. તેથી રાજા એ વિચાર્યું કે મારે સંતાનમાં પુત્રપુત્રાદિ કાંઈ નથી, માટે લીલ પરણાવીને પુન્ય અને લહાવો લેવો, આવો વીચાર મનમાં ઘોળાવા લાગ્યો. તેથી એક દિવસે પુરાણીને બોલાવી રાજાએ કહ્યું કે, મહારાજ મારે લીલ પરણાવવાની ખુશી છે. માટે તેનું મુહૂર્ત જુઓ. આ સાંભળતાંજ પુરાણી અત્યાનંદ થયા, ને બોલ્યા કે ઓહો!! ગૌબ્રાહ્મણ પ્રતિપાળ મહારાજાધિરાજ આવો શુભ વિચાર આપના પવિત્ર હૃદયમાં આવ્યો, તેથી હવે આપનું થોડી મુદતમાં કંઈ પણ શુભ થવાનું આ માંગલીક ચિન્હ છે, એમાં શક નહીં. એમ કહી મહારાજે તત્ક્ષણ પલોંઠી મારીને માથામાંથી ફટ ટીપણું કાઢી મીન, મકર, કુંભ, એમ બડબડતાં બડબડતાં આંગળીઓના વેઢા ગણવા માંડ્યા પછી થોડી વારે બોલ્યા કે "મહારાજા!! લગ્નનું યોગ્ય મુહૂર્ત વૈસાખ સુદી ૩ ને શનિવારનું આવે છે. ને આખો દિવસ પણ સારો છે" પુરાણીનું આ બોલવું સાંભળીને રાજાજીએ લગ્નની તઈયારી કરવા માંડી ને તે દિવસથીજ પુરાણીને તો ગો

ળના ગણપતિ બેઠા. રાજાજીએ ઘણી ધામધુમથી વાછર ડીનો વરઘોડો વઇશાખ સુદી ૨ શુક્રવારે + પાછલા પહોરે ફેરવવાનું ઠરાવ્યું. તેથી શેહેરના તમામ લોકો તે વરઘોડામાં જવાને સજ થવા લાગ્યા, ને રાજાના મોટા મોટા કામદારો લુગડાંલત્તાં ઘરેણાંગાંઠાં વગેરે સુંદર આભુષણ ધારણ કરી રાજાની દેવડી આગળ ભેગા થવા લાગ્યા. આ દિવસ મહોત્સવનો હોવાથી સઘળે કથા વારતા પણ બંધ હતાં; આવો અનુકુળ પડતો વખત સાધી રૂપચંદશાની પુત્રી ભાગીરથીએ એની માને કહ્યું કે "માતુશ્રી મારે વરઘોડો જોવો છે. અને અહીં તો તે જોવાય તેમ નથી. માટે મારી પ્રીય સખી પ્રવીણ ગૌરી પાસે જવાની મને રજા આપો, તો હું તેની બારી નીચે થઇ જતો વરઘોડો જોઇ શકું. વળી એને ઘેર સઘળી સખીઓ ભેગી થવાની છે. એવી ચીઠી પ્રવીણ ગૌરીની આજે મને મળી છે" આ ઉપરથી તેને રાજી ખુશીથી રજા આપી. તેથી ભાગીરથી સઘ

+ આ સમયે હાલના જેવાં ઘડીયાળ નહોતાં તેથી પોહોર ને ઘડીપર સુમાર રાખતા.

ણાં વસ્ત્રાલંકાર પેહેરી સીધરામમાં બેશી એક દાશી સા
થે લઇ પ્રવીણ ગોરીને ઘેર જવા નીકળી માર્ગમાં જા
નાવિજયનો અપાશરો આવ્યો. ત્યાં આગળ પેલો સીધ
રામ ઉભો રાખ્યો, ને પોતાની દાશી કેહેવા લાગી કે
"તારા જેવી હલકી જાતની દાશી હશે તેના ભોગ છે.
તું જાણે છે કે, આજે મારી સઘળી સખીઓ ભેગી થ
વાની છે. ત્યાં તું આવાં ખરાબ કપડાં પેહેરીને આવે
છે, તે મારી મશ્કરી કરાવાને માટે!! ધિક્કાર છે. જાત
વિના ભાત નજ પડે" પછી પેલી દાશી હાથ જોડીને
બોલી કે, "બાઇસાહેબ મારો અપરાધ ક્ષમા કરો મા
રી પાસેનાં સઘળાં સારાં કપડાં થઇ રહ્યાં છે," પછી ભા
ગીરથીએ પોતાની પાસેથી રૂપિઆ વીસ આપી કહ્યું
કે, તું આ રૂપિઆ લઇ ચોટેથી તારી ખુશીમાં આવે
તેવાં સારાં કપડાં લઇ પેહેરીને આવ. હજી વરઘોડો
ચડવાને વાર છે, હું તારા આવતા સુધી આ અપાશ
રામાં મહારાજ પાસે કથા સાંભળું છું, સારૂં થયું કે
ગને પાદ આવ્યું, નહીં તો આપણી મશકરી થાત. એ
મ કહી સીધ[illegible] પતે તથા દાસી બંને

ઉતર્યો ને દારી ખુશી થતી ચઉટા તરફ ચાલવા લા
ગી. પછી તેને બોલાવીને કહ્યું કે લે આ ચાર રૂપિઆ
લેઈજા તેનાં અનાસ, લીલીદ્રાક્ષ તથા સુતરફેણી વગેરે
લેતી આવજે. કારણ કે આજે મહારાજની પોથી આ
ગળ પ્રસાદી મુકવી પડશે; એમ કહી એ તે મહારાજ પા
સે અતી ઉત્સાહથી જવા લાગી. આ વખતે તેના મન
માં મનોવિકાર ઉપસી આવ્યા હતા, અને હર્ષાનંદથી
તેની છાતી થડક થડક થતી હતી- ઉનાળાના સખત તાપ
ને લીધે તેના લેલાટ પર પસીનાનાં હાર બંધ બેતરંગ
નાં ટીપાં બંધાયાં હતાં, તે સાચાં મોતીની માફક ચળ
કાટ મારી તેજસ્વી લેલાટના તેજમાં અત્યંત વધારો ક
રતાં હતા તેમજ આંખ ઉપરની ભમર બે ગમ ધનુષ્ય
ની કમાનની માફક વળેલી, તે જાણે આંખના પલકારા
વડે પ્રેમી પુરૂષને કામબાણ મારતી હોયની!! તેમ દિ
સતું હતું. તે જુવાન બાળાએ એક સુસોભિત ગુલાબી
રંગની કસકસાટ ચોળી પેહેરી હતી, અને તેની ઉપર
સોનેરી રંગના ભરત ભરેલ ફુલો હતા. તેથી તેના હૃદ
યપર કનક કળસ ગોઠવ્યા હોય તેમ દીસતું હતું. તેમ

જ તેના બખિયાની સુંદર ભાત પણ બહાર દેખાતી હ
તી. તેના ગાલની લાલી ખરા ખીલેલ ગુલાબના ફુલથી
ઉતરે તેમ નહોતી. તેના શ્વેત દંતની પંકતી શ્વેત દાડ
મની કળીની પંકતી કરતાં પણ અતીશય ઉત્તમ હતી.
તેના હોઠની લાલી પરવાળાંની લાલી કરતાં ઘણું હ
લકી પડે તેમ હતી. તેના નેત્રની ચપળતા ચકોર પ
ક્ષીની ચપળતા કરતાં ચઢીઆતી હતી. વળી નાકની ના
ખુબસુરત ઘણીજ ગોળ ચમકે એવી અણીદાર હતી. પ
રંતુ તે સાથે વિદ્યાપણાંને લીધે તે અલંકાર વગર બ
હુ શોભાથી સફાઇબંધ પહેરેલ પાટેલ લાલ રંગના કો
હીનુર હીરાની માફક ચળકતું હતું. એકંદર તેનું રૂ
પ એવું સુંદર દેવાંગના સરખું હતું કે જેને જોતાંજ દરેક
જ પુરૂષ મૂર્છિત થાય!!

તે અપાસરાની પડખે એક માળીનું ઘર હતું. તે
ને ત્યાંથી મોં માગ્યું મુલ આપી ઘણાજ સરસ સુંગંધ
બહુરંગી પુષ્પના હાર એક ભીંજવેલા રૂમાલમાં લઈ અ
પાસરે પ્રસાર કરી જ્યાં ગોરજીને વિશ્રાંતિ લેવાનું સ્થ
ળ હતું, ત્યાં ગોરજી એક સારા મોટી તળાઈપર અઢ
ઢે પાસે સુતા સુતા પાસે પડેલી પોથીમાંથી એક પદ

એક પાનાં તપાશી જતા હતા. પાછળ બારીએ કાનો પવન ન લાગે માટે વીરણના વાળાની ટટ્ટી બાંધેલી હતી. આ ઉષ્ણકાળના વખતમાં ખરા તાપની વખતે એમ એકાએક આ સુંદર સ્ત્રીને આવતી જોઈને જ્ઞાનવિજય તો ચમકી ઉઠ્યા. ને પથારીમાં બેઠા થઈ બોલ્યા કે, કેમ? ભગીત બાગીરથી આવીને પગે લાગી ને પોતાના રૂમાલમાંથી ફુલનો હાર કાઢી જ્ઞાનવિજયને પહેરાવ્યો. ને પાથી પર એક મોહોર મુકી બોલી કે, મહારાજ! હું ઘણા દિવસથી મનમાં ઇચ્છતી હતી, માટે આજે યોગ મળવાથી આવી છું.

જ્ઞાન—યોગ કેવો? તે તું મનમાં શું ઇચ્છતી હતી, આજે તો કથા બંધ છે.

ભાગી—હું કથા સાંભળવા આવી નથી, પણ આપની સેવા કરવા આવી છું (એમ કહીને ઝટ તે પથારીમાં આવીને બેઠી ને જ્ઞાનવિજયના પગ પોતાના ખોળામાં લઈ ચાંપવા લાગી,)

જ્ઞાન—(પગ પાછા ખેંચી લઈને) અરે બેન અત્યારે તમારે મારી પાસે એકલાં આવવાનું કારણ ન

થા, મારે તમારી પાસે શેવા કરાવવી નથી, મા
રે આબરૂભેર અહીંથી સિધ્ધો રસ્તો પકડો-તમા
રા પીતાજી જાણશે તો મારૂં ને તમારૂં માર્યું સમાપ્ત
સમજવું.

ભાગી—અત્યારે કોઇ નથી મારા પીતાજી તો રાજાજી
ને ત્યાં વરઘોડો છે, તેની ધામ ધુમમાં છે માટે
નચિંત રહી આ અમુલ્ય વખતનો ઉપયોગ કરી
એક બીજાને શાન્તિ આપીએ. મેં મારી દાસીને મે
વા મીઠાઇ લેવા મોકલી છે, તે ખાઇ પીને આપ
ણું મન રંજીત કરીએ.

જ્ઞાન—(આટલું સાંભળતાજ જ્ઞાની ગોરજી અતિ ક્રોધા
યમાન થઇ બોલ્યા કે) અરે? દુષ્ટા! તું દ્રષ્ટનો દૂ
રા દૂર રાખ; તું એક ખરાબ વૃતિવાળી પાપીણી
શી મારા સરખા પવિત્ર પુરૂષને ખરાબીને ખાડે
ઉતારવા આવી છે, કાં??

ભાગી— **વસન્તિલકા છંદ.**

(હું) વેશે વિચીત્ર નવ જોબન વાળી નારી;
આવી અહીં હું રતિરંગ, ઇચ્છાજ ધારી;

પૂર્ણ કરોજ મન તણી, ઇચ્છા મારી,
રાખે સદા સફળ, વૃત્તિ થશે તમારી. ૧

જાન.—

નારી અરે સુણ તું, સાવધ ચિત્ત રાખી,
માગી લઉં અવર વેણજ આજ પાખી;
ભાવે કરી રટણ રોજ, પ્રભુનુંજ કા'વે,
તો તો નકી આ અવનિમાં, અવતાર ના'વે. ૧

ભાગી—

પ્રીતે કરી કરગરી કહું હુંજ નારી,
નક્કી ગણો પ્રિતમ આજથી હું તમારી;
માટે કહું હું કરજોડીને લાલ પ્યારા;
મારા ગણી પ્રીતમ થો ખરી સુખકારા. ૧

માલીની.

જાન—

અરર મુરખ પાપી લાજરે! લાજ! લાજ!!
ભગિનિ ભગિનિ માહારી કહું છું હું આજ;
સુણિ વચન તહારાં, છાતી મારી છળે છે,
અરરર મુખમાંથી શું હજી નીકળે છે;

પરનર સહુ નારી જાર જે જ રમે છે,
સકળ ધરમ કહે છે નર્કમાં તે પડે છે;
ઠગ તુજ બગ જેવી, વૃતિ મેં આજ જાણી;
દૂર ખશ તું દુષ્ટા જાણુતો હું જ શાણી;
મુરખા! વદ વિચારી લેશ જો લાજ ધારી,
સકળ મનુષ માંહી વાત કાઢીશ તારી;
અરર નિપુણ બુદ્ધી કાં ભમી આજ તારી,
નિરલજ થઇ ઘેલી લાજ લે છે તું મારી;
વિષય વિષ દિસે છે સર્કરા તુલ્ય જોતાં;
વગિર મુખ ધરે તો છટકો પ્રાણ ખોતાં,

નાગી—

સકળ ધરમ સૌ હું જાણું છું સારી રીતે,
વિજયજી તજિ પાખંડો પધારો જ પ્રીતે;
સકળ ધરમ એ સૌ માનવીએ કરેલા,
અનુભવ વિણ લોકે હેતથી આચરેલા;
જયમ જયમ મુખમાંથી વાણી આવી ઉચારો,
ત્યમ ત્યમ દુખ દેછે કામ અંગાર કારો;
નથી તજી શકતી હું આપ પ્રીતી અત્યારે,

નથી કંઇ દુનિયાં કે બાપની બીક મારે;
નજર કરી કરી જોતાં નહીં ક્યાંઇ વાસો;
વિજયજી ઝટ ઊઠો ના પડો આડપાસો;
નથી તમ તણી! હાની આજ એમાં થવાની,
પણ મુજ મનની છે શાન્તિ તો જામવાની;
ફકત હઠ નકામી ભૂલથી તો કરોછો,
નકિ કહું નવ જાણું શીદ મને ડરોછો;
મુજ સમી સુભ વાણી ના મળેરે મળેરે,
જયમ મૃગ[1] મળતું છે ઢુંઢતાં કો પળેરે.

દોહરો.

જ્ઞાની—

કહું હું દુખ્રા કેટલું, તું છું વિધવા જાત;
માટે વિધવાના કહું, ધર્મ વિશેષ વિખ્યાત.

ભાગી—

શું કરવા છે માહરે, વિધવા કેરા ધર્મ;
યુવાન વય પ્રભુની નડે, નડે દેશીનાં કર્મ.
માટે નિરબળ નાર હું, કહુંછું મૂકી લાજ;

---

૧ કસ્તુરી મૃગ.

સો રૂપૈઆ રોકડા, આપું છું હું આજ.

જ્ઞાન—

મેં કહ્યું મુજને ઘણું, માને નહીં તું વાત,
જો ઊઠી નહીં જાય તો, મારીશ તુજને લાત.
પકડાવી પોલીસથી, માંડીશ મોટો કેશ,
તો તેથી તારી નકી, લાજ નહીં રે' લેશ;

ભાગી—

અલ્યા ઊંધા ગોરજી, મૂરખના સરદાર,
નિશ્ચે તું મન જાણજે, કહાવું પરની બાર;
મેં મન નિશ્ચય જાણીયું પુંજીતન નહીં પાસ,
માલ વગરનો નિરખ્યો, શાની રાખું આશ:
આદિથી તે અંત તક, શિષ્યે સુણી વાત,
પછી મન સાથે બોલવા, લાગ્યો તે સાક્ષાત.

લંપટવિજય. (મનમાં) કટાવ,

લાયકાયદે, સુંદર કામા, વળી તે રામા, ભોળી ભામા, બોલે કેવું, ક્યાંથી એવું, અમૃત જેવું, ઝીલી લેવું, તે સુજ્ઞાને, બહુ ગુજ્ઞાને, સુરખ જેવા, પઇસા લેવા, વળી તે કેવા, હું નવ મુકું, કદી ન ચુકું, વળી આ નારી, કેવી

સારી, દીસે ભારી, રમવા જારી, આવી પ્યારી, કાઢી મારી, ખોટુ કરીયું, અમૃત ઢળીયું, દુઃખજ મળીયું, આવે મારી, મુજને ધારી, જાણું હું પ્યારી, જહને વારી, એ નારીને, એ જારીને, હું રોઆવું, નાખી જાવું, મન ભીંજાવું, એમ કહીને, જોવા માટે, જાળી વાટે, ઉભો થઈને, હિંમ્મત સાહીને, જોવા લાગ્યો, તેવો તેને, તે રયામાએ, તે કામાએ, દ્રષ્ટે દીઠો, લંપટહાસે, મોટી આસે, સાન કરીને, બેસી જહને, માન વિજયથી, બોલા લાગ્યો રખેને દેખે, મારે મેખે, મને ન લેખે, કાઢી મુકે, કદી ન ચુકે, એમ ધારીને મન મારીને, તે હારીને, બેઠો પોતે, સાન થકી તે, માન પકી તે, પેલી રયાગામા, કામીરામા, ઉઠી ચાલી, રહી ન લાલી, હીંડી ખાલી, પછી ગોરજી, કમાડ તેનાં બંધ કરીને, ખુશી થઈને, તજી બીતીને, પોતે સુતા, પછી તે રામા, આંટો ફરીને, ધીર ધરીને, મોહોટ લઈને, દાસીને કે, જો હું આવું, ઉભી રહેજે, એમ કહીને, લંપટ પાસે, ચંપટ થાવા, આશ કરીને ચાલી પોતે, લંપટ તો તે, દેખી એને, ઇચ્છ તો જેને, માનજ તેને, આપી પોતે મુખથી બોલ્યો.

સાર્દુલવિક્રડીત.

ઓહો!! ભાગિરથી અહીં ચરણ તો,
પ્રીતોથી આપે કર્યાં;
પ્યારી પ્રેમ થકી નકી સકળ તેં,
તો દુઃખ મારાં હર્યાં.
બેસો પ્રીત કરી અહીં સરસ આ,
સુંદીર જગ્યા માહીં;
આપણ પ્રેમથી રંગ ખેલિ રમનો,
લ્હાવો લહશું અહીં.
(વળી પોતે વિદ્વત્તાનું ડોળ દેખાડવાને બોલ્યો કે)

શ્લોક.

प्रिया दर्शन मेवास्तु किमन्यैर्दर्शनांतरे,
सरागेणापिचित्तेनप्राप्य ने यत्र निर्वृति.

ભાગી—પ્યારા અલબેલા? મને આપની આગીર્વાણ બા
    ષામાં સમજ ન પડી.
લંપટ—અર્થ-મારે તો (હમેશાં તારા જેવી) પ્યારી સ્ત્રી
    નુંજ દર્શન થજો, તે સિવાયનાં બીજાં દર્શન તેશુ!!

કટાવ.

એમ કરીને, પ્રીત ધરીને, સામાં ફરીને, ખવડાવા ને, એક એકને, લાગ્યાં પોતે, મજેની વાતો, કરવા લાગ્યાં સંકટ ભાગ્યાં, મળીયાં માગ્યાં, મીઠાઇ તાગ્યાં, ત્યારે તેઓ, ભાન ભુલીને, માન મુકીને, સાનચુકીને, હાસ્ય વિનોદો, કરવા લાગ્યાં, બાળા નાની, કાચીવયની, લંપટ મુરખ, બુદ્ધિ પશુની, તથી ત્યાંતો, શબ્દો મોટા, સંભળાવાને, લાગ્યા ત્યારે, જ્ઞાનવિજયે, સુણીયું જ્યારે, વિચાર વાતે, લાગ્યો પોતે, સ્ત્રીની વાણી, પોતે જાણી, ત્યારે તે તો, ઉભો થઇને, ધીમે રહીને, જાળીમાંથી જોવા લાગ્યો. ત્યારે ત્યાંતો, એકએકને, બેઠાં દીઠાં, હાસ્ય વીનોદો, લેહેરો કરતાં, જ્યારે જોયાં, ત્યારે પોતે, જાનિ માટે, જીવને સાટે, ધાર્યું એવું, શિષ્ય ન રાખું, મારૂં તેને, વિદ્યા જેને, આપી મેં તો, તેણે કીધું, કામજ ખોટું, અતીશે મોટું, મારૂં ખોટું, એમ ધારીને, નિસાસો નાંખી, પોતે બેઠા ઉદાશી દીલમાં, ચરરર મનમાં, ખરરર આંસુ, ખરખર પડવા, લાગ્યાં તેને—

મનહર છંદ.

બાગીરથી બાન ભૂલી કમાડને પોતે ખૂલી
ચાલી બબકા થઇએ બારે મોટા ઠાઠથી
દાશીને પોતે બોલાવી સીવરામ સાથે લેઇ
સબ્બા ઘેરતે સિધાવી સતી જેવા ઠાઠથી
જ્ઞાન—કુંભા લંપટને કહ્યું આવરે તું અહીં આવ
બાસકુ કાઢીને માંડ્યું તેના મુખ આગળે
અલ્યા મારૂનામ બોળ્યું બોળ્યું ને આપેલું જ્ઞાન
લંપટ તૈયાર થા તું નિકળને બાગળે[1] ૧
લંપટ બોલ્યો કે હ્યો આ જોઇ તમે બોળ્યું મારો
જ્ઞાનિ થઇ ગુણ ખોયો કહો મારા વાંકને!
અબ ઘડી ઊઠી ઉઠ્યો આંખોતો હું હજી ચોળું
નજાણું હું કાળું ધોળું ગુનો કર્યો ક્યાં કને!
વાંક વિના ક્રોધે તે તો ન ખમાય મારા થકી
અપાશરે આગ લાગી મારોશો નહીં મને
જ્ઞાન—અલ્યા લુચ્ચા જાલી થકી જોઉ છું હું કસારનો એ

---

૧ ગામ બાહાર

ફરિયાદી હું કરૂં તો થાય સજા બહુ તને.

કટાવ.

એવું સુણીને, લંપટ પોતે, ભુંડો પડીઓ, નીચુ
ઘાલીને. ચાલ્યો પોતે, વિચાર કરવા, સ્ત્રીને મળવા, આ
દુઃખ ટાળવા, રસ્તે પડવા, લાગ્યું ગરવા, જોવું અને
પછી તે પોતે, દાસીને ઘેર, ગયો વિચારી, વિનતી મા
રી, કહું છું સારી, તે તું બાઈને, કહે તું બાઈને, કો
ઈ ન જાણે, કોઈક ટાણે, તુજને હું તો, ખાસ કરી
દઈ પઈસા આપી, દુઃખને કાપી, આભાર માની હું
છું જાની, તજવું ગ્લાની, પછી તે દાશી, બાઈને પોતે
ભાગીરથીને, વાત કહી ત્યાં, સુણી વાત જ્યાં, તરતજ
ચાલી, આવી પોતે, દાશીને ઘેર, વળતી બોલી,

ભાગી—અરે ઓ મારા દીલોજાન, પ્યારા આપનો સું
દર ખુસનુમા ચેહેરો ફીકો કેમ પડ્યો છે. ને
અત્રે તાકીદથી મને આપે કેમ બોલાવી છે?

લંપટ—અરે પ્રિયા હું અત્યારે સઘળા હાવભાવના શ
બ્દો ભુલી ગયો છું મારૂં ચિત વ્યગ્ર થઈ ગયું
છે. હાય! હાય!! હું કયાં જઈશ, કયાં રહીશ,

લોકોને શું કહીશ, ને મારી શી દશા થશે.

ભાગી—અરે મારા જીવનહાર, આમ છેકજ હીંમત હા રી જવાનું સબળકારણ શું છે? તે કૃપા કરીને મ ને જલદી જણાવો.

લંપટ—અરે! મને મારા દુષ્ટ ગુરૂએ ખાસડે ખાસડે મારીને કાઢી મુકયો "પાપનો ઘડો ફુટયા વિના તે રેહે"

ભાગી—શું આપણી હકીકત તેણે જાણી?!!

લંપટ—હા. જે જાળીઆંથી મેં તમને ઇસારત કરી હ તી. તેજ જાળીમાંથી તેણે આપણને દીઠાં હતાં.

ભાગી—હેં!! ત્યારે તો આપણા બેઉના ભોગજ માળ્યા. માટે હવે એનો કંઇ પણ ઘાટ ઘડાય તો ઠીક.

લંપટ—જો એમજ થાય તો જાણું તેંજ જીવતો રા ખ્યો, તારો ઉપકાર કદી નહીં ભુલું.

ભાગી—ફીકર નહીં. હું જે પડિકું મગાવું છું; તેમાં ની ચીજ તમારા દુષ્ટ ગુરૂને ખવરાવી શકશો કે નહીં?

લંપટ—અરે ધન્ય છે! મારી મ્રગાનેણી પ્યારી? પ્રીતીતો

આવીજ જોઇએ. તેચીજ હું ખુશીથી ખવરાવીશ.

ભાગી—(દાશી સામું જોઇને) લે આ કુંચી મારી પેટીના ખાનામાં કાગળનું પડીકું છે, તે જલદીથી લઇ આવ

(પછી દાશી પડીકુ લઇ આવીને.)

દોહરો.

લીધું પડિકું દાશીએ, લીધું લંપટદાસ,
ખોલી કાગળમાં જુએ. વિષ હળાહળ ખાસ. ૧
લાગ જોઇ લંપટ ગયો, ગુરૂ ગયા'તા બાહાર;
જળ પાત્રમાં નાંખીયું, દુષ્ટ ધરી વિચાર. ૨
પાણી પીવાથી થયા, સ્વર્ગવાશી તે ઠાર;
પછી નીરાંતે આવિયા લંપટજી તે વાર. ૩
પોતે ગુરૂગત જોઇને, દેખાવે દિગમુઢ;
અંદર અંતર રાખીયું બહાર દેખાડયું દુઃખ. ૪
મુકી પોક પ્રૌઢી વદે, મને મોકલ્યો ગામ;
હાય! હાય! ગુરૂ કયાં ગયા, રેહેવાશે નહીં આમ!૫
કલ્પાંતો કાટી કરે, સમજાવે સૌ લોક;
ઢોંગી ઢોંગ ઘણા કરે, બંધ કરે નહીં પોક. ૬

લોકે સમજાવી કહ્યું, જ્ઞાનિ થઇ કેમ રોય;
બનવા કાળ બન્યાં કરે, ઇશ્વર ઇચ્છા હોય ૭
માસ બે માસ ગયા પછી, બોલ્યા સર્વે લોક;
કથા ચાલતી હવે કરો, સર્વ તજીને શોક.

લંપટવિજયને આ ગુરૂની હરકત દૂર થઇ તેથી અંતઃકરણમાં અત્યાનંદ થયો. પરંતુ લોકોને દેખાડવા માત્ર ઉપરથી શોક રાખતો. તેને પોતાના ગુરૂની ગાદી, માલ મીલકત, તે સરસ્વ મળ્યું. અને વળી આ જ્ઞાનિ ગોરજીના અકાળ મૃત્યુની ગમ કોઇને પડી નહીં તેથી જગ જીત્યા સમજી લંપટવિજયે કથા શરૂ કરી. પ્રથમ તો ઘણા લોકો કથા શ્રવણ કરવા આવતા થયા. પરંતુ તેની કથા કેહેવાની છટા જ્ઞાનવિજયને સો મે હિસ્સે પણ ન હોવાથી દીવસે દીવસે શ્રોતા ઓછા થવા લાગ્યા. આખરે માત્ર પાંચ દસ સ્ત્રીઓજ તેની કથામાં આવતી હતી. પણ જ્યારથી લંપટવિજયે કથા શરૂ કરી હતી ત્યારથી ભાગીરથીનો તો એક પણ દિવસ કથામાં આવ્યા વગર પડયો નહોતો. એ બેઉ પોતાની દુષ્ટવૃત્તિમાં ફતેહમંદ

થયાં હતાં. તેથી તમનો સૂર્ય પુર્ણ ચઢતી કળાએ ખી
લ્યો હતો. તેઓના દુષ્ટકાર્યમાં ભાગીરથીની દાશી હમે
શાં સામેલ રેહેતી હતી. તેઓ ભેગાં થતાં ત્યારે કહેતાં
કે ઓહો! આપણી યુકિત ને આપણાં કામ અવધિ છે.
હજી સુધી શેહેરનું એક પણ માણસ જાણતું નથી. એ
મ અરસપરસ બોલી મનમાં ખુશી થઇ ફુલાતાં હતાં,
પણ શું? ઇશ્વર કાંઇ અન્યાઇ છે! કોઇનાં એવાં દુષ્ટ
કર્મ ઢાંકયાં રહ્યાં છે? ના. હવે એમના પાપનો ઘડો
ભરાયો હતો, આ વખતે ભાગીરથીને રજસ્વળા બેસવા
ની મુદત વીતી ગઇ હતી. તેણે લંપટવિજયને આ હ
કીકત જાહેર કરી. ત્યારે લંપટે કહ્યું કે "તારે હમેશાંની
રીત પ્રમાણે દરેક માસે અળગાં બેસવું, ને રજસ્વળા
આવી હોય, એવાં ચિન્હ બતાવવાં. હું તારી દવા ચો
થો માસ બેઠા પછી કરીશ. ને છેવટ તે દવાથી ગર્ભ
પાત નહીં થાય, તો આપણે જયશિખરીના રાજ બહા
ર પુષ્કળ પઇસા લઇ નાશી જઇશું. મારો જીવ જશે
તો ખુરબાન છે, પરંતુ હે પ્યારી તને કંઇ પણ હરક
ત થવા નહીં દઉં"

એક વખતે ભાગીરથી તથા તેની સખી પ્રવીણ ગૌરી એક સુંદર બગીચામાં આનંદના આવેશમાં ફરતાં હતાં તેઓને લંપટવિજયે દીઠાં; પ્રવીણગૌરીની ખુબ સુરતી ભાગીરથી કરતાં કાંઇ ઉતરે તેમ નહોતી. દુષ્ટ વતિના માણસનું મન કદાપિ સ્થીર રહેતું નથી, તે જ મુજબ તેનું મન પ્રવીણગૌરી તરફ ગયું. ને તેને મેળવવા પક્કો વિચાર કર્યો. પછી બીજે દિવસે તેણે ભાગીરથીને કહ્યું કે કાલે તારી સાથે એ કોણ સ્ત્રી હતી.

ભાગી—એતો મારી પ્રીય સખી કે, જેનો પીતા મુખ્ય પ્રધાન છે. તે હતી.

લંપટ—એ કથા સાંભળવા કેમ નથી આવતી?

ભાગી—મેં તેને એકવાર કથાનું કહ્યું હતું, ત્યારે તેણે કહ્યું કે, "હું સારાં બોધક પુસ્તકો રોજ ઘેર બેઠાં વાંચુ છું. માટે મારે એજ કથા છે" વળી એક દેરામાં પરમેશ્વરનાં દરશન કરવા જવાનું કહ્યું ત્યારે તેણે કહ્યું કે, મારો સ્વામી એજ મારો પરમેશ્વર છે. ને તેમનાં દર્શન રોજ મારે થાય છે. તો બીજા પ્રભુની મારે શી જરૂર છે.

લંપટ—એવો એનો પુરૂષ કેવો પૈસાદાર, રૂપાળો ને વિદ્વાન છે. કે તેની એનાપર આટલી બધી પ્રીતીછે?

ભાગી—એ પુરૂષ પઈસાદાર કે રૂપાળો નથી. એતો એક ગરીબ માબાપનો છોકરો છે. ફકત ઊંચ કુળનો હોવાથી એને પરણાવી છે. વળી એ તમારા જેવો ગોરો કે રૂપાળો પણ નથી. એને પ્રવીણ બારીના બાપે ઘર જમાઈ રાખ્યો છે. ને હજી તો એ ભણે છે. પણ એ સદ્‌મતીવાળો બહુ છે. એણેજ એ સ્ત્રીને બોધ આપીને કથાને દેરાં બંધ કરાવ્યાં છે.

લંપટ—એતો સૌ જાણ્યું, પણ કાલે તમે કયાં ગયાં હતાં.

ભાગી—અમે દેરાસરમાં દરશન કરી ઘેર આવતાં બાગમાં ગુલાબ ચંબેલી વગેરેનાં ફુલ ચુટતાં હતાં?

લંપટ—તું કેહે છે કે, દરશન કરવા તો જતી નથી?

ભાગી—એમ તો હું અત્યાગ્રહ કરૂં તો દરશન કરવા એ આવે, ને બહાર ફરવા એ આવે છે.

લંપટ—તારા અત્યાગ્રહથી આવે તો ખરી કે?

ભાગી—હા ઘણું કરીને તો આવેજ.

લંપટ--ત્યારે કાલે સાંજ પડયા પછી મારી પાસે એને ગમે તેમ સમજાવીને જરૂર લાવજે.

ભાગી—એ બનવું કઠીણ છે (વાઘની બોડમાં હાથ ઘાલવા જેવું છે. મને પણ વળગી રહી છે, તે ગુણ જાણ્યા નથી ત્યાં સુધી, જાણે તો સામુ જુએ એવી નથી. માટે મારૂ માનો તો એ વાત જવા દો. થોડાસો મીઠા-તમે સમજુ છો માટે એ હઠ જવા દો ને સુખમાં રહો.

દોહરો.

કામી ક્રોધીને લોભી એ, અંધજ આડો અંક;
સાન માનને જ્ઞાન સૌ, ખુએ છે નિશંક.

લંપટ—તું સ્ત્રી છે, સ્ત્રી ચરિત્ર સૌ સમજે છે. મારા સુખે તું સુખી છે-તો કહ્યું કર નહિ તો—જાણ કે સુખ પરવાર્યું આવા શબ્દો સાંભળી. ભાગીરથીને ધ્રાશકો પડયો. તે મનમાં વિચારવા લાગી કે, આની સાથે પ્રીતી તોડીશ તો તેનું શું કરીશ. હાય! હાય!! હું જે હાલ સુડી વચ્ચે સોપારીના ઘાટ

માં આવી છું. હવે મારા સુખના દહાડા પરવા
રવાના. કેમ કે ત્રણુ તાપ પુંઠે પડયા છે. તેમાં
થી શી રીતે ઊગરીશ એ સમજાતું નથી-સ્વર્ગ મ્ર
ત્યુપાતાળ ત્રણે સ્થળ મને દુઃખજ દુઃખ દેખા
ય છે. પ્રિતિ પરવારે પણ મરવું-મ્રત્યુ લોકમાં
પણ મરવું-પાતાળ સખીથી પણ મરવું ખેર- જે
થાઓ તે થાઓ પણ હવણાં પ્રીત તો પાળવી.

પછી એક દીવસે પ્રવીણ ઔરી સાંજની વખતે જમી
ને પોતાના પીતાજીએ એક અળગુ શયનગ્રહ આપેલું
હતું, તેમાં નિત્યના નિયમ પ્રમાણે સુવા ગઈ. ભા ભા
ગીરથી તેને જઈને મળીને કહ્યું કે "હજી તો તારા
સ્વામીને આવવાની વાર છે. માટે ચાલો આપણે દરશ
ન કરવા જઈએ. આજે મોટો ઓચ્છવ છે. ને રોશની
પણ સારી થવાની છે.

પ્રવીણ—ના બેન મારાથી નહીં અવાય, કારણુ કે રાત
પડવા આવી છે. ને તારા બનેવી શાળામાંથી હ
વણે આવશે,

ભાગી—અરે હવણે આવતાં રહીશું. (હાથ ખેંચીને(

ચાલ મારા સમ અબ ઘડી આવ્યાં જાણજે.

પ્રવીણ—અરે તું નકામી તાણ કરે છે. બેની તું જ કરી છે. પણ ચાલ ઝટ આવતાં રહીશું. એમ કરીને બેઉ દરશન કરવા ચાલ્યાં. ને દરશન કરીને આવતાં ભાગીરથી બોલી કે, "બેન જો પેલા લંપટ વિજયના અપાશરા તરફ કાન દઇ સાંભળ કેવી રાગણીઓ થાય છે." ત્યાં આજે મહાવિર વિજયજી કે જેઓની ઉમર ૨૦૦ વર્ષ ઉપરાંત થવા આવી છે તે પધાર્યા છે-તેમના આગળ પ્રભુ સ્તવનનાં ગીત કોઇ હુંશિયાર માણસ ગાય છે. માટે ચાલો તેમનાં દરશન કરતાં જઇએ.

પ્રવીણ—ના સખો? જો આ વરસાદ અંધાર્યો છે. ને અંધારૂ બહુ થઇ ગયું છે, માટે ઝટ ઘર ભણી ચાલો. પણ ભાગીરથીની હઠ આગળ પ્રવિણગૌરીનું કાંઇ ચાલ્યું નહીં. ને આગ્રહ કરી ખેંચી ગઇ તેઓ ઉતાવળે ચાલી અપાશરામાં ગયાં. કે આગળથી કરી રાખેલા સંકેત પ્રમાણે ભાગીરથીની દુષ્ટ દાશીએ અપાશરાનાં દ્વાર બંધ કરી પ્રવીણગૌરીના

પતિ પાસે જઇને કહ્યું કે, પ્રવીણગૌરીનું શરીર આજે બગડયું છે. માટે આજે અહીં નહીં આવી શકે, એવું તેની માએ કહેવડાવ્યું છે.

હવે પેલી જેવી અપાશરામાં ગઇ કે, દૈવયોગે અનગળ વરસાદ પડયો. પછી ભોળી પ્રવીણગૌરી બોલી કે, પ્રીય સખી! એ મહા પુરૂષ કયાં છે? બહાર વરસાદ પડતો હોય એવું લાગે છે ખરૂં?

ભાગી—(મનમાં ખુશી થતી) હા બેન એમ જણાય છે. મહા પુરૂષ તો પાછલા ભાગમાં હશે. પણ હું આ તારા માફામાં બેશીશું તો આપણાં સઘળાં વસ્ત્ર પલળશે. માટે મારે ત્યાંથી સીધરામ મંગાવું ખરૂં વારૂ? તમે અહીં ઊભાં રહો, હું દાશીને કહી આવું કે તે સિધરામ લઇને તુરત આવે. એમ કહી બાહાર આવી દાશીને કહે કે, આપણું ધાર્યું પેશ ઉતરયું છે. પણ પેલા માફાવાળાને કહે કે, તે જાયને મારી માતુશ્રીને કહેતા જાય કે ભાગીરથીતો આજે પ્રવીણગૌરીને ઘેર સુઇ રેહેશે. અને અમે બીજો સીધરામ મંગાવ્યો છે મા

ટે તારી જરૂર નથી.

એમ કહી ભાગીરથી પ્રવીણગૌરી પાસે ગઇ. ને માફાવાળાને વિદાય કર્યો. પછી પ્રવીણગૌરી કહે કે ચાલો એકવાર મહા પુરૂષને જોઇ આવીએ. ને પછી બહાર જઇ સીધરામની રાહ જોઇએ. પછી ભાગીરથી પ્રવીણગૌરીને લંપટવિજયના ઓરડામાં લઇ ગઇ. તો ત્યાં લંપટવિજય સુતો સુતો પ્રવીણ ગૌરીને મેળવવાનો વિચાર કરતો હતો. તે પેલી સ્ત્રીઓને એકાએક આવતી જોઇને સોળ કળાએ ખીલ્યો. ને બોલ્યો કે આવો! આવો! ભલે પધારયાં!! બેસો.

પ્રવીણ—અમારે બેસવાની જરૂર નથી. પરંતુ મહાવિર વિજયજી ક્યાં છે?

લંપટ—મહાવીર વળી કોણ? જેમાં ગણો તેમાં હું જછું.

પ્રવીણ—(ભાગીરથી સામું જોઇને) કેમ બેન આ શું કહે છે!!

ભાગી—એ તો ગયા હશે!

પ્રવીણ—તો ચાલો ત્યારે, આપણને નકામો આંટો પ

ડયો.

ભાગી—કંઇ નકામો નથી. હજી સીધરામ આવ્યો નહીં હોય. માટે અહીંજ બે ઘડી બેશીએ.

પ્રવીણ—અહીં બેસવાની જરૂર નથી, ચાલો બહાર. જો ને! તારા બનેવી મારી વાટ જોઇને બેઠા હશે.

ભાગી—અરે જરા બેશ તો ખરી. તેં તો ફકત એમનુંજ મોં જોએલું છે, તેથી તને બીજાની ગમજ નથી. "કુવાનો દેડકો કુવામાંજ પૃથ્વી માની મગન રેહે" પણ એને બીજી કંઇ ખબર છે, કે બહાર કેવું છે!!

પ્રવીણ—અરે બેન તું ઘેલી થઇ જણાય છે, મારે બીજા કેવા છે, તે જોવાની શી જરૂર છે?

ભાગી—વાહ હું ઘેલી કે તું! ઇશ્વરે આપણને જોવા આંખો આપી છે. ને વિચાર શકિત વિચાર કરવા આપી છે, માટે દરેક બાબત વિચાર કરવો ને જે ખુશીમાં આવે, ત પસંદ કરવું.

પ્રવીણ—આજે તારી બુદ્ધિ શુન્ય થઇ જણાય છે. દરેક વસ્તુનો સારો ઉપયોગ કરવો જોઇએ. શાસ્ત્રસિધાન્ત શા છે? પણ અરે! અત્યારે એ સઘળું કે

હેવાની વખત નથી, બેન? રાત બહુ ગઇ છે. માટે ચાલો બહાર.

ભાગી—સીધરામ તો આવવા દે, પછી જઇશું. વર ભેગાં થવાની શી હોંશ છે ને? બીજીઆને તો વર જ નહીં હોય! તારેજ વરની નવાઇ છે!!

પ્રવીણ—અરે!! શું બોલે છે, આ ગોરજી બેઠાં છે ને!

ભાગી—ખરી વાત કેહેતાં એમની કંઇ હરકત નથી.

પ્રવીણ—જે સીધરામ નહીં આવ્યો હોય, તો ચાલતાં જઇશું. બસ. ચાલો. એમ કહી ચાલવા માંડયું. તથી ભાગીરથી પણ ઉઠી. ને આગળ જુએ છે તો, કમાડ બંધ દીઠાં. તે ઊઘાડતાં ઉઘડયાં નહીં. તથી પ્રવીણગોરીને પેટમાં ફાળ પડી, તોપણ ધીરજ રાખી ભાગીરથીને કહ્યું કે, તારી દાશી કયાં ગઇ, તેને બોલાવી આ કમાડ ઉઘડાવ. આ કોણે વાસ્યાં?

ભાગી—કોણ જાણે બેન! એમ કહી દાશીને બે ચાર હાંક મારી પણ કોણ બોલે!

પ્રવીણ—અરે બેન આપણાપર કાંઇ કાવતરૂં થયું હો

ય એમ જણાય છે, નહીં તો આ કમાડ બંધ કોણ કરે?

ભાગી—અહીં તે આપણાપર કાવતર કોણ કરે? ચાલો પાછાં ગોરજી પાસે, તમને કહીને ઉઘડાવીએ, એમ કહી પાછાં ગોરજી પાસે ગયાં.

પ્રવીણ—મહારાજ! આ અપાશરાનાં દ્વાર કોઈ બેવકુફ માણસે બંધ કર્યાં છે, તે ઉઘડાવવા કૃપા કરો તો બહુ સારૂં.

લંપટ—બે ઘડી બેસો તો ખરાં ઉઘડાવું છું.

પ્રવીણ—આપ જાણો છો કે, રાત પડી ગઈ છે, તેથી અમ અબળા જાતથી એક ક્ષણ પણ અહીં ટકી શકાય નહિં.

લંપટ—કેમ અહીં કોઈ તમને લુટી લે માટે?

પ્રવીણ—ના પર પુરૂષ જ્યાં હોય, ત્યાં અન્ય સ્ત્રીથી કેમ રેહેવાય?

લંપટ—હા, ઊભાં તો ન રેહેવાય પણ ... ... વગેરે.

પ્રવીણ—ચૂપ રહો, ધર્માચાર્યજી! બોલશો માં. હવે ફકત મેહેરબાની કરી કમાડ ઉઘડાવો.

તે દિવસે જયશિખરી પોતાના નિયમ પ્રમાણે રા
ત્રે અંધાર પીછોડો ઓઢી નગર ચરચા જોવા
નીકળ્યા હતા તેમણે અપાશરામાંથી અંધારી રાતરે
આબળાના શબ્દ સાંભળ્યાં તેથી ત્યાં ગયા, ને એક
ખુણામાં લપાઇને સઘળું સાંભળવા મંડયા.

લંપટ—(હસ્તે મોઢે) ભાગીરથી તું કમાડ ઉઘાડ. ને તા
રી બેનપણીને ઉઘાડતાં શીખવ!

પ્રવીણ—હેં ભાગીરથી, તે કમાડ ઉઘાડવામાં કંઇ યુક્તિ
છે? ને તને ઉઘાડતાં આવેછે છે, તો ચાલ. જો
ને આ જાળીમાંથી વીજળીના ચમકારા દેખાયછે.
હવે વરસાદ બંધ પડયો છે, માટે ચાલો.

ભાગી—હા. ઉઘાડવામાં કંઇ યુક્તિ હશે. ને વિજળીના
ચકારા પણ બહુ થાય છે.

લંપટ—અરે પ્રવીણગૌરી હું તો મશ્કરી કરૂં છું. આ
જ તો તમે મેમાન કેહેવાઓ, ને આટલી રાત્રે ત
ઘેર જવાય! રસોઇ તઇયાર છે. તે તમે જમો ને
પછી આપણે બાજી રમીએ.

આથી પ્રવીણગૌરીને મોહોટો વેહેમ પડયો. ને થ

રથરાટ છુટયો. તેણે ઓશીઆળે ચેહેરે ભાગીરથી સા મું જોયું. પછી ભાગીરથી બોલી કે હશે, એમાં શું છે, આજ અહીંજ ગમ્મત કરીએ, તારા વરને કહેજે કે મને સુખ નહોતું" ને તારાં માબાપ તો તને પુછશેજ નહીં,

પ્રવીણ—અરે દુષ્ટ તું શું બોલી!

લંપટ—ઉભો થઇ પ્રવીણગૌરીનું કાંડુ ઝાલી બોલ્યો કે, અરે પ્રીયા! આજની ગમ્મત તો જો.

પ્રવીણ—અરે પાપી ગોરજી તું મારા હાથને કેમ અડ કયો, અને પ્રીયા કોને કહે છે, પ્રીયા તારી મા!! ખબરદાર કુદ્રષ્ટી કરી તો! [ભાગીરથી સામું જોઇને) અરે દુષ્ટ ભાગીરથી તું વિધવા છતાં આ કુચ્છંદમાં પડવા ઇચ્છા ધરાવે છે? ધિક્કારછે! તને!

લંપટ—અરે એક ઈંદ્રીયજ્ઞાની તને લેહેરની શી ગમ પડે, તારી સખી સઘળુ જાણે છે. માટે તેને પુછી જો, પછી બોલ. કેમ ભાગીરથી તું બોલતી નથી.

ભાગી—બેન પ્રવીણગૌરી તું નકામી જક કરે છે. આ ગોરજી મંત્ર જંત્રવાળા છે. ને આગળ ઉપર આ

પણને ઘણા ખપ લાગે તેવા છે. માટે તું સમજે
તો સારૂ.

પ્રવીણ—અરરર દુષ્ટ પાપણી! તું આટલા માટેજ મુજ
ભોળી અબળાને આ ખરાબીને ખાડે ઉતારવા
લાવી છે કાં? યાદ રાખ! હું તારીને આ ગોરજી
બેઉની વલે કાલે કરાવીશ.

લંપટ—અરે ભોળી ભામા દુનિઆંની ખરી ખુબીના
રંગ રાગ સમજવામાંજ સુખ રહ્યું છે. તે સમજ.

પ્રવીણ—અરે! ધર્મગુરૂજી જ્યારે તમે પોતેજ આવાં દુ
કર્મ કરો છો, ને બીજાને તેવા ખાડામાં નાંખવા
પ્રયત્ન કરો છો, ત્યારે હવે દુનિયાનો છેડો આ
વી રહ્યો. તમારૂ હવે ખેદાન મેદાન થવા બેઠું.
તમારો ધર્મ હવે કોઈ નહિ પાળે, ને સર્વ કોઈ
તમને ધિક્કારશે! માટે જરા વિચાર કરી આ દુ
નિયાં કે પેલી દુનિયાનો ભય રાખી તમારી મનો
વૃત્તિ ઝટ ફેરવી મને જવા દો. નહીં તો પરી
ણામ સારૂ નહિ આવે. હું તમારી દીકરી કેહેવાઉં.

લંપટ—દીકરી કોણ ને બાપ કોણ? હોય તેની મા બે

ન સારૂ શેહેર ઠીક છે-ભલામાં ભલી પૃથ્વી છે કે ચાલવા દે છે-વસ્ત્રમાં સૌ નગ્નછે.-તેમ અંતર ખ હાર સૌ જગતમાં કેમ ચાલે છે. તે તું એક મા ગિ શું સમજે. હવે તારૂ ડાહાપણ મુકે છે કે નહિ!

પ્રવીણ—અરે ઓ પ્રભુ! આશું!! મને હવે મરણ આ પ! હે ધરતી માતા જો હું સતી હોઉં તો મારી આબરૂ રાખવાની ખાતર તારા પેટમાં સમાવી દે. અરે ઓ મારા પ્યારા સ્વામીનાથ! આપ મા રી રાહ જોઈ બેઠા હશો-પણ હું શું કરૂં, આ દુષ્ટ પાપીણી જેને અત્યાર સુધી મેં ભોળા સ્વભા વની મુર્ખીએ પ્રાણથી પ્યારી સખી માની, તેણે પેટમાં પેશીને પાળી મારી,!! અરે કુવામાં ઉતારી વ્રત વાઢયો!! અરે વિશ્વાસઘાત કરયો!! અરે કપટ જાળમાં ફસાવી! હે કુટીણી તને ધિક્કાર છે! ધિ ક્કાર છે!! ધિક્કાર છે!!!

ભાગી—બેન તું આટલું બધું કલ્પાંત શા માટે કરે છે. અસલ કૃષ્ણે ગોપીઓ સાથે કેવો વિહાર કરયો હતો? જો તેમાં પાપ હોય તો એટલી બધી ગોપી

ઓ ક્રમ સાથે વિચાર કરેજ નહિ.

પ્રવીણ—(ક્રોધે ભરાઇને) અરે તુચ્છ પાપીણી તું કંઇ પણ બોલ નહી. ને હવેથી બેન, સખી, પ્યારી, એવા શબ્દો મારા પ્રત્યે બોલીશ નહિ. હું તારૂં મોઉ મેં કદી જોવાની નથી.

લંપટ—આ કંઇ ખોટું કામ નથી, ફક્ત તને જુદો વેહેમ તારા મુર્ખ પતિએ ભરળ્યો છે.

પ્રવીણ—અરે દુષ્ટ નર્કાધીકારીઓ તમે તદન નાસ્તિકને અનંત પાપી છો, હવે તમે કાંઇ પણ બોલી મારા કાનને અપવિત્ર કરશો નહિ.

લંપટ—અરે પ્રિયા! મારૂ કહ્યુ માન, નહીં તો એમાંથી સાર નહીં નીકળે.

પ્રવીણ—અલ્યા મુરખ હજી તું આવા શબ્દો બોલવાને લાજતો નથી. તો હું મણું આગમીને બેઠી છું. જ્યારથી આ ફાંદામાં ફસાઇ છું, ત્યારથીજ મરી ચુકી છું, ખરૂં જોતાં તમે બેઉ અઘોર પાપી છો ને હું એક સતી સ્ત્રી છું, તો જેમ મહાન કૃપાપાઉ પ્રભુએ સીતાનું સત રાખ્યું. ને દ્રૌપતીને

નવસેં નવાણું ચીર પુર્યાં, તે પ્રભુ શું! મારૂં સ
ત નહીં રાખે? રાખશેજ રાખશે! એમ કહેતા કે
હેતામાં તેનાં રૂવાં ઉભાં થયાં, ને આંખો લાલ
ચૂમ જેવી થઇ ગઇ. તોપણ પેલો લંપટવિજય
ઉઠયો, ને એકદમ તેનું કાંડુ ઝાલી બાલ્યો કે, ડા
હાપણ મુકી દે. તેવુંજ તે સતીએ કાંડુ જોરથી તે
ના હાથમાંથી ખેંચી લીધું, ને એકદમ ઓટો
મારી માંયેથી ઓઢેલું કાઢી નાંખી જોરથી કુદ ખાં
ધી. તેવીજ પેલા ગોરજીએ જોરથી પકડી. પે
લી સતી સ્ત્રીએ નીકળવા ઘણુંએ જોર કરયું.
પણ એ લઠ જેવો ગોરજી કંઇ નાખણો
નહોતો. તે દુષ્ટ ગોરજી બાલ્યો કે, અરે ભાગીરથી
શું જોયા કરે છે. લાવ દોરડું તેને બાંધીએ, એ
સાંભળતાંજ ભાગીરથી દોડતી દોરડુ લેવા તે ઓ
રડામાંથી બહાર નીકળી અપાશરામાં ગઇ. સપડા
એલી સતીએ વિચારયું કે, નક્કી આ બે દુષ્ટો મળી
બાંધીને તેમની દુષ્ટ મુરાદ હાંસલ કરશે. તો
પછી મારે જીભ કરડીને મરવુંજ પડશે, એમ મ

રવાથી તો હું ડરતી નથી. પણ લોકો એમ ધા
રશે કે, આ સ્ત્રીનું મરણ અપાશરામાં તેની દુષ્ટ
ચાલથી થયું હશે. ને મને, મારાં માત પિતાને,
તથા મારા નિર્દોષપતિને ખાંપણ લાગશે. માટે કંઈ
યુકિત કર્યા વીના છુટકો નથી, એમ ધારી
તરત તે હસવા લાગી. ને બોલી કે, "સાબાશ! સા
બાશ!! ગોરજી, હવે હું થઇ ગઇ છે, હવે તમે
મને મુકી દો. સારૂં થયું કે, તમે દોરડું મંગાવ્યું.
મારે ના કેહેવાનું કારણ મારી સખી ભાગોરથી
જ હતી, કારણ કે તેની રૂબરૂ એમ વરતું તો
મને મેણું મારે, તથા મારા પતિને કેહેતો, મા
રી અવદશા થાય. હવે તે બહાર ગઇ છે, તો મ
ને તમારી મરજીને તાબે થવાને હરકત નથી. તે
સાંભળતાંજ પેલો કાંમાંધ ગોરજી ખુશી થયો, ને
તેને છોડી દીધી. તેવીજ તે ગોરજીની એક બા
જુ પર રંગ બેરંગી શીશવની લાકડી પડેલી દીઠી.
તે એકદમ હાથમાં લઇ ગોરજીના માથામાં એવી
તો ઝપાટી કે ગોરજી તમર ખાઇ ગયો. એટલા

માં પેલી સ્ત્રી દોરડું લેઇ દોડતી આવી. જુએછે તો, ધડધડાટ ગોરજીના માથામાંથી લોહી નીકળતું દીઠું. પ્રવીણગોરીના કેશ કમર સુધી છુટા, કેડ બાંધેલી, ને હાથમાં એક લાકડી પકડેલી એવી એક જોગણી મીસાલે જોઇ, તેને જોતાંજ ભયભીત થઇ ભાગીરથી નાઠી. તેવીજ આ શરી સતી બોલી કે અરે હજી તો મારી પ્યારી વેરવણ અણીશુદ્ધ રહી ગઇ. એમ કહી તેની પાછળ દોડી, ને અપાશરામાં પેસતાં પેસતાંમાં તો એક લાકડી ઝપાટી દીધી. ને તેનાં ઝંટીઆં પકડી નીચે નાંખી એ એટલામાં ગોરજીની તમર ઉતરી. ને લોહી સુતાં દોડતો જઇને પ્રવીણગોરીને એક મુક્કી મારીને જેવો પકડવા જાય છે, તેવીજ પ્રવીણગોરીએ એક ધક્કો મારી છેટે ઊભી. ને વળી બીજી લાકડી ગોરજીને એવા જોરથી મારી કે, લાકડીના બે કડકા થયા. ને તેમાંનો એક કડકો જે દુર પડયો હતો. તે લઇને ભાગીરથીએ છુટો પ્રવીણગોરીને મારયો. સમય સુચક પ્રવીણગોરી બાજુપર ખશી જ

વાથી તે કડકો લંપટના કપાળમાં વાગ્યો. આથી આ બહાદુર સ્ત્રીને ઘણો ક્રોધ ચડયો. તેથી ભા ગીરથીને હાથમાં રહેલો લાકડીનો કડકો ફડોફડ વીંઝવા લાગી. તેવોજ પેલો લંપટવિજય પાછળથી એકદમ આવ્યો. ને તુરત મજબુત પકડી લીધી. તેવીજ ભાગીરથી પણ પાછળ ફરીને તેને પકડવા માં મદદ કરી. તોપણ આ શુરી સતીએ છુટવાને અત્યંત ધડપીછાડ કરી ગોરજીનાં પુસ્તક પાનાં વ ગેરે જે જે હાથ આવ્યું, તેના ચીરેચીરા ઉતારી નાંખ્યા. અપાશરાના ઓરડામાં આ માજમ રા તરે ધડપીછાડ, મારા માર, ને ધોંધાટ થઇ ર હયો. પરંતુ આ અપાશરો એકાંત સ્થળે હોવાથી બીજા કોઇને ખબર પડી નહીં -આખરે એકનું ઓસડ બે એ પ્રમાણે થયું. બિચારી પ્રવીણગોરા થાકીને લોથ થઇ ગઇ. ને છેવટે

ઘાંટે બોલી કે, ઓ મારા પ્યારા સ્વામીનાથ! તા રી નિરદોષ પત્ની પ્રાણ તજે છે. હવે મારો કાંઇ ઉપાય નથી. ઓ માહારા પ્રભુ! અત્યારે તું કયાં

નાશી ગયો. આ સતી સ્ત્રીનું સત જાય છે, ને વ્હારે કેમ આવતો નથી?

સંપટ—અરે હઠીલી સ્ત્રી કોઈ તારો બાપે મદદ કરતો નથી. માટે વગર બોલે મારી મરજીને તાબે થા!

પ્રવીણ—ઓ સચરાચર પ્રભુ તારૂં [સર્વજ્ઞપણું ક્યાં ગયું, તેં નરશી મેહેતાને સભા વચ્ચે હાર પેહેરાવ્યો હતો. તો શું! હું પણ તારી ભક્ત નથી? કે મને મદદે નહીં આવ. ઓ મારા આભારી પીતાજી તારી એકની એક પુત્રી આ દુષ્ટોના જુલમથી હવે પ્રાણ તજે છે? ઓ ;આ નગરીના નગરપતિ તું ખરો ન્યાઈ થઈને અત્યારે ભરનીંદ્રામાં કેમ પડયો છું. અરે આવા દુષ્ટ ધર્માચાર્યોને તેં પારખી કાઢી, તારા રાજ્ય બહાર કેમ નહિ કાઢયા. અરે મારા જેવી કેટલીએ અબળાને આવા ફાંદામાં ફસાવી હશે. [ઘણીજ આક્રંદથી મોટે ધાંટે) ઓ જગ નિયંતા!! ધાજોરે! ધાજોરે!! ધાજોરે!!!

આ સઘળુ આદિથી તે અંતલગી જયશિખરી કમાડ

ના ફાટમાંથી એકી નજરે જોઇ રહયો હતો. તેનાથી આ સતીનો કરૂણામય વિલાપ ઝાઝીવાર સંભળાયો ન હીં. ને રૂંવે રૂંવે ક્રોધ પ્રાપ્ત થયો, તેવોજ આ શૂરો રાજા એકદમ જોરભેર કમાડને લાત મારીને બોલ્યો કે, અરે ઓ નિરદોષ પુત્રી! તારી વહારે આવ્યો છું!! આવ્યો છું!! આવ્યો છું!!!

કમાડ નબળાં હોવાથી ભાગી પડયાં. રાજાએ અં દર જતાંજ તરવાર ખેંચી ગોરજીપર ઘા કર્યો, ને ગો રજીનો અરધો હાથ કપાતાં ભાગેલે બારણે થઇ નાશી છુટયો. જયશિખરી પાછળ તો પડયો. પરંતુ રાત અં ધારી, ને અજાણ્યું મકાન તેથી લંપટવિજય હાથ લા ગ્યો નહીં. જો કદાચ પકડાયો હોત તો તેના કડકે કડ કા કરી નાંખત. રાજાએ આસપાસની પોલીસને હાંક મારી કે પોલીસ દોડતી આવી, આવી અંધારી રાતરે ઉઘાડી તરવાર સહિત ક્રોધના આવેશમાં આવેલા રા જાને જોઇને, બધા સિપાઇઓ હબકી ગયા. ને આવ તાંવેંત રાજાને પગે લાગ્યા. પછી રાજાજી બોલ્યા કે, આ અપાશરાવાળો દુષ્ટ લંપટવિજય ગોરજી બારે ગુ

ન્હો કરી, આ તરવારનો એક ઝટકો ખાતાં નાશી છુ ટચો છે. સબબ તે આ અપાશરાના ભેંકંપાણમાંજ કયાંક ભરાઇ ગયો છે. તેને ખોળી કાઢી કાલે બપોરે સભા ભરાય ત્યારે રજુ કરજો. તેમજ (ઇસારત કરીને) આ દુષ્ટાને પણ અત્યારે બંધીખાનાની કોટડીમાં પુરજો.ને તેને પણ તેજ વખતે રજુ કરજયો તે અબળા જાત છે. માટે અત્યારે જવા દઉ છું. નહીં તો આ તરવારને ભોગ થાત! જો તમારાથી તે ગોરજીને નહીં પકડાય તો તમને નોકરીપરથી દુર કરતાં તમારા માટે વિચાર ક રવામાં આવશે. એમ કહી, પ્રવીણગોરીને કહ્યું કે, બેન તું ફીકર રાખીશ નહીં. તું મારા પ્રધાનની પુત્રી તે મારીજ પુત્રી સમાન છું. પ્રવીણગૌરી ડુસકાં ભરી ભરી ને રડવા લાગી. પણ રાજાએ તેને સમજાવીને છાની રાખીને સીધરામ મંગાવી, તેના બાપને ઘેર પોહોચ તી કરી. ને ભાગીરથીને ભુંડા હવાલે પોલીસના સી પાઇઓ તુરંગખાનામાં લઇ ગયા.

પ્રવીણગૌરીનો સીધરામ તેના બાપના ઘર આ ગળ ગયો, ત્યારે સઉ ઘસઘસાટ ઉંઘતાં હતાં. ને પોતા

ની હવેલી આગળની ખડકીએ પેહેરેગીર આંટા માર
તા હતા. તે પેહેરેગીરને રાજાજીના મોકલેલા માણસો
એ કહ્યું કે "વજીર સાહેબને ઉઠાડો, અમે તેમની પુ
ત્રીને મુકવા આવ્યા છીએ" પેહેરેગીરે શયનગ્રહના સિ
પાઈની મારફતે વજીરસાહેબને ઉઠાડયા. તેમણે જગાડ
વાનું કારણ પુછયું ત્યારે તેમની પુત્રી આવ્યાનું કહ્યું.
તથી પ્રધાનને જુદા જુદા તર્ક વિતર્ક થવા લાગ્યા. ને ઉ
ઘાડા માથે તુરત દોડતા નીચે આવ્યા. ને જુએ છે
તો સીધરામમાં પ્રવીણગૌરી બેઠેલી દીઠી. તથી તને પુ
છ્યું કે કેમ બેન? એ સાંભળતાંજ તે રડવા લાગી.
આ વખતે તેની વાહાલી માતુશ્રી તેમની પાસે ઉભી
જ હતી. તણે પોતાની પાસે જુદા ઓરડામાં બોલાવી,
બેસાડીને તે વખત આવવાનું કારણ સવીસ્તર પુછી લી
ધું. આ સઘળી બીના સાંભળી તેની માએ તેને છાતી
સરસી ચાંપીને કહ્યું કે, ધન્ય છે પુત્રી! તેં તારા પીતા
જીની જતી આબરૂ રાખી. હે પ્રભુ! પુત્રી આપે તો
આવીજ આપજે શાબાશ છે બેટા!!! આ પછી પ્રધાનની
સ્ત્રીએ એ સઘળી હકીકત પ્રધાનજીને કહી. પ્રધાનજી

સાનંદાશ્ચર્ય પામતાં, આવા દુષ્ટ ગોરજીને જોઇ અતિ
ખીન્ન થયા, ને પોતાની પુત્રી વિષે ઘણા ઉત્કૃષ્ટ વિ
ચારો કરવા લાગ્યા. તેણે વિચાર્યું કે, મારી એકની એ
ક પુત્રીનો જીવ બચ્યો. ને તે સાથે મારી આબરૂ અચ
ળ કરી. તેથી કાંઇ ધર્મ દાન કરવું જોઇએ. છેવટે વી
ચાર કરતાં નક્કી કર્યું કે, નગરમાં છોડીઓને ભણ
વાની શાળા નથી. માટે એક શાળા બંધાવવી. ને ક
ન્યાઓને કેળવણી આપવી. અને એ શાળાને પ્રવીણશા
ળા નામ આપવું. એમ ધારી બે લાખ રૂપિઆ તે શા
ળા ખાતે કાઢવા પક્કો નિશ્ચય કરયો.

સવાર થઇ કે તુરત પોતાના પતિને મળવા મા
ટે પ્રવીણગૌરી ગઇ. તેના પતિએ પુછયું કે, કાલ તમા
રી તબીયત સારી નહોતી, તે આજ મટીકે નહીં? જયા
રથી એ ખબર મેં સાંભળી ત્યારથી આખી રાત ઊંઘ
આવીજ નથી. હું તમારી પાસે આવવાનીજ તઇયારી
કરતો હતો. પછી પ્રવીણગૌરી બોલી કે, આપને શી ખ
બર કે મારી તબીયત સારી નહોતી? તેનો પતિ કેહે
કે "તારી સખી ભાગીરથીની દાશી કેહેવા આવી હતી

તે સાંભળતાંજ પ્રવીણગૌરી બોલી કે, અરર એ દુષ્ટાએ યુકિતમાં ખામી મુકી નથી. આ સાંભળતાંજ તેના પતિએ આમ બોલવાનું કારણ પુછ્યું. પછી તેણે પોતાને વિતીક વાત કહી. તેથી તેના પતિએ તેને ઘણીજ શાબાશી આપીને પોતાને આવી પુનીતસન્નારી મળી, તેથી ઇશ્વરનો મોટો ઉપકાર માન્યો.

રાજાએ સવારમાં શેહેરના સદગ્રહસ્થો, કારભારીઓ, ને કારકુનોને ત્યાં સભામાં આવવા આમંત્રણ મોકલ્યું. તેથી સવાર થતામાંતો પંચાસરમાં આ દરવાજેથી પેલા દરવાજા સુધી વાત પસરી ગઇ. ચકલે ચકલે ને પોળે પોળે સ્ત્રી પુરૂષોનાં ટોળે ટોળાં મળી ગપાટા મારવા લાગ્યાં. કોઇ કંઇ બોલે તો કોઇ કંઇ બોલે. એમ સૌ પોત પોતાની મતિ પ્રમાણે બોલવા લાગ્યા. ને સૌ આ કેશ સાંભળવાને પોત પોતાનાં કામ પરવારવા લાગ્યા.

બપોર થતામાં સૌ સદગ્રહસ્થો વસ્ત્રાભુષણ પેહેરી ગાડીઓ દોડાવતા ન્યાય કોરટ આગળ ભેગા થવા લાગ્યા. શેહેર સ્થપાયું ત્યારથી કોઇ વાર આવો કેશ બનેલો નહીં. તેથી આખા શેહેરના તફારીક લોકો પણ

આ કેશ સાંભળવા આવ્યા હતા. કારણ કે ન્યાયની કોરટમાં આવવાને સૌને છુટ હતી. તેથી મોટું હખહખા થી દરબાર ભરાયું. સભાની આસ પાસ એટલાં માણ સો એકઠાં થયાં હતાં કે-બેસવાની જગ્યા ન મળવાથી આસ પાસનાં માણસો ખીચો ખીચ ઉભા રહી મહારા જા આવવાની રાહ જોતા હતા. એટલામાં નકી પોકાર રતા ચોપદાર દોડતા આવ્યા. કે સો સભા ચુપ થઇ ગઇ. જયશીખરી મ્યાનામાંથી ઉતરી, એક ઊંચા સુસો- ભીત ન્યાયાસનપર બીરાજ્યા. તેમની એક બાજુએ મુ ખ્ય પ્રધાન (પ્રવીણગોરીનો પીતાજી) ને બીજી બાજુએ પ્રાઇવેટ સેક્રેટરી (ભાગીરથીનો પીતાજી) એમ એક પ- છી એક દરજ્જા પ્રમાણે સૌ બેઠા હતા. હવે ગુનેગાર ની મુખજુબાની સાંભળવાને સૌ એકી નજરે ટાંપી ર હ્યા હતા, પછી જયશીખરી મહારાજે બોલ્યા કે, સીપા ઇ? પેલા ગુનેગારોને કોટડીમાંથી કાઢી લાવી, અહીં હા ર કરો. એટલું સાંભળતાંજ સિપાઇઓએ લંપટવિજય તથા ભાગીરથીને હાજર કર્યાં.

જે લંપટવિજય પોતાના વાળના પટિઆં પાડી, તેલ

ફુલેલ ચોળતો, તથા કથા કહેતી વખતે જેના ગળામાં ગ
રકાવ સુગંધમય પુષ્પના હાર લટકતા અને જેને સઘળા
લોકો મહારાજ! મહારાજ! કહી ઊંચા આસને બેસાડ
તા, ને પગે લાગતા, તેજ લંપટવિજય મહારાજનો ચેહે
રો આ વખત નિર્માલ્યને ફીકો, માંથામાં વાળનાં પટીયાં
ને ઠેકાણે એક મોટો ખાડો, ને તેલ ફુલેલની જગ્યાએ
રૂધિર રૂપી તેલ ફુલેલના રેલા ઉતરેલા, પુષ્પના હારને
બદલે યોગમથી બાંધેલા દોરડાના કડકા લટકતા હતા.
પ્રથમ જેમ લોકો માન્ય આપી ઊંચા આસને બેસાડતા,
તેમ આ વખતે જયશીખરીએ પણ બધા લોકો દેખે
માટે ઊંચેજ આસને ઉભો રાખ્યો હતો. એકંદરે આ
વખત તેનો ચેહેરો ધિક્કારની સાથે દયા ઉપજાવે તેવો
હતો.——આ વખતે મહારાજા જયશીખરીએ જુબાની
લેવા માંડી.

જયશી—તારૂં નામ શું?

લંપટ—મારૂં નામ લંપટવિજય.

જયશી—તારા ગુરૂનું નામ શું?

લંપટ—મારા ગુરૂનું નામ સ્રાનવિજયજી

જયશ્રી—તું તારૂ ગુજરાન શા વડે ચલાવે છે?
લંપટ—હું મારા પંથના જૈનોને કથા સંભળાવું છું, તેથી તેમની તરફથી મારૂ ગુજરાન ચાલે છે.
જયશ્રી—જેવી કાલ રાતરે કથા સંભળાવતો હતો, તેવી જ કથા ચલાવે છે? કે વળી બીજી જાતની??
(લંપટવિજય નીચું જોઈને કંઈ બોલ્યો નહીં.)
જયશ્રી—(ક્રોધાયમાન થઈને) અરે લંપટવિજય તું તારા ધર્મની પોથીપર હાથ મૂક. અને પછી ખરેખરી જુબાની આપ. જો કદી તું ખરી હકીકત છુપાવીસ તો તને હાથીને પગે બાંધીને શેહેરમાં ઘસડાવી ભુંડા હવાલે મારી નંખાવીશ. માટે સાચી હકીકત કહેજે.
લંપટ— (ધ્રુજતો ધ્રુજતો) મહારાજાધિરાજ? મારા માથાની ને હાથની વેદનાથી મારાથી ઉભાં રહેવાતું નથી; તેમજ આ મોટી સભા આગળ હું એક મોટો ધર્માચાર્ય થઈને આવી દુર્દશાથી ઉભો છું, તે કરતાં મરવું વધારે સારૂ છે-મહારાજાજી આપ તો હવે મારશો. પરંતુ હું આ સામે ઉભેલી સ્ત્રી

ના ફાંદામાં ફસાયો ત્યારથી મરીજ ગએલો છુ. માટે કૃપા કરી મારા કાળા મોંથી સઘળી હકીકત આ સભા આગળ કહેવડાવવા કરતાં ગમે તે શીક્ષા કરો તો ઘણુ સારૂ. (બે હાથ જોડી અશ્રુપાત કરતાં) મહારાજા મેં આવીજ સ્થીતિમાં આખી રાત મહા વેદનામાં કાઢી છે. માટે મારાથી અત્યારે ઉભાં રહેવાતુ નથી. મેં જે ગુનો કર્યો છે! તે આપે જોએલો છે. ને તે હું કબુલ કરૂ છું. માટે અહીંથી મારો ઝટ છુટકો કરો.

જયશ્રી—મારા થોડી વખતના જોવાથી તારી લાંબી મુદતની સવીસ્તર હકીકત જણાય નહીં, તેમજ ગુનેગાર ઠેરાવવો તે તારી પોતાની યથાસ્થિત જુબાનીપર આધાર રાખે છે. માટે મારા પુછેલા સવાલના જવાબ તું સાચે સાચા દઈશ તો તારા ઉપર કાંઈક નજર રહેશે.

સં૫૮—બ-હુ-સા-રૂ-મ-હા-રા-જા-જી.

જયશ્રી—તું સામે ઉભેલી સ્ત્રીને તેટલી મુદતથી ઓળખે છે? ને શી રીત તેના ફાંદામાં ફસાયો?

લંપટ—પાછલી વાત કહેવડાવવામાં કાંઈ સારૂ નથી મા
ટે મને આપની ખુશીમાં આવે તે સજા કરો.

જયશ્રી—ચુપ રહે; તારી પંચાત મુકીને ફકત મારા સ
વાલના જવાબ દે.

લંપટ—હું ગયા વઈશાખવદી ૨ થી આ સ્ત્રીને ઓળખુ
છું. ને તેજ દીવસથી તેના ફાંદામાં ફસાયો છું.

જયશ્રી—તે દિવસે કયાં આગળ, ને કેવી હકીકતથી ફાં
દામાં ફસાયો, તે સવિસ્તરથી કહે.

લંપટ—મહારાજા ધિરાજ? તે દીવસે આ સ્ત્રી મારા ગુ
રૂજી પાસે ખરા મધ્યાને આવી, ને તમને તેણે
પોતાની દુષ્ટ વૃત્તિ દર્શાવી. મારા ગુરૂએ તેને
ઠપકો આ[illegible]ી પાછા જવાને કહ્યું. પણ તેણે ન
માન્યું, ને દ્રવ્ય આપવાની લાલચ બતાવા લાગી.

ઉષ્ણકાળના અતિ તાપની વખતે આ યુવાન સ્ત્રી
નાં મધુર વચનોની માગણીએ એ વખત મારૂ હૃદય ભે
દી નાંખ્યું. હું પાસેની ઓરડીમાં સુતો હતો. ત્યાં ઉભો
થઈ તે જાળી વાટે જોવા લાગ્યો. મારૂ મન કામાગ્નિથી
ઘેરાઈ ગયું હતું, તેથી વશ રહી શકયું નહીં. મહા

રાજા! આપ વિચારો કે સ્ત્રીની સૌંદર્યતાથી મોટા શીવને રૂષિ મુનીઓ પણ ભરમાયા છે. તો હું ભરમાઉં એમાં શી નવાઈ?? આખરે મેં એને ઇસારત કરી, મારી પાસે બોલાવી. ને તેજ દીવસથી તે રોજ કથા સાંભળવા આવતી. ને વખતો વખત પાકાં સિધાં લાવતી, ને ત્યારથી તે આજ દીન સુધીમાં મારી જીંદગી ખરાબ વૃત્તીની ખાડીમાં ઝોકાઈ છે.

જયશ્રી—કાલ રાત્રે તોજી આગળ કોણ હતી?

લંપટ—તે ભાગીરથીની બેનપણી હતી.

જયશ્રી૦—તેને તું કયારથી ઓળખે છે?

લંપટ—એને તો આજથી થોડા દીવસપર બાગમાં ફરતાં જોઈ હતી.

જયશ્રી—ત્યારે કાલે તારા અપાસરામાં કયાંથી?

લંપટ—તેને મેં ભાગીરથીની મારફતે બોલાવી હતી.

જયશ્રી—તેને વગર ઓળખાણે બોલાવવાનું શું કારણ?

લંપટ—તેના રૂપથી મોહીત થઈને તથા મેં જાણ્યું કે, તે ભાગીરથીની સખી છે, માટે તે પણ તેના જેવીજ હશે. એમ ધારીને બોલાવી હતી.

જયશી—પછી કેમ તે તેના જેવી હતી કે નહીં?

લંપટ—ના-જી મને તે સ્ત્રીએ ઘણો ઠપકો દીધો. પણ
મેં ન માન્યું ને આખરે તે જીવ કાઢવા તત્પર
થઇ. ને તેણે મારી લાકડી મારાજ માંથામાં ઝપા
ટી. તેમજ ભાગીરથીને પણ ખુબ મારી અને બે
મશાણ કરવા મંડી. એટલામાં આપે કમાડ ભાંગી
અંદર આવી મને તરવારનો ઝટકો માર્યો. તેથી
હું ભયભિત થઇને નાઠો, અને અપાસરા પાસે
ના જાજરૂમાં સંતાઇ રહ્યો. મને સંતાયાને થો
ડી વાર થઇ નહીં એટલામાં તો પોલીસના સિ
પાઇઓ એક સળગતી મશાલ લઇને મને સોધી
કાઢયો. ને પકડીને લોહી ભર્યે માંથે હાલ છે તે
વા ઉઘાડા શરીરે એક કોટડીમાં પુરી મુકયો. ને
અત્યારે આ સભા વચ્ચે લાવી ઉભો કીધો. અરે
તે કરતાં તેજ વખતે હું ન નાઠો હોત, અને બી
જા ઝટકાથી પુરો થયો હોત તો મારે મારૂં કાળુ
મોં આ સભાને દેખાડવું ન પડત.

જયશી—તે સિવાય બીજું કંઇ જાણે છે?

લંપટ—ના-રા-જા-ધિ-રા-જ.

જયશ્રી—કેમ ભાગીરથી! આ લંપટવિજયે જે કહ્યું તે બધું સત્ય છે?

ભાગી—(નીચું જોઈને) હા-જી-ખ-રૂં-છે.

જયશ્રી--જ્ઞાનવિજય હતા, છતાં લંપટવિજય પાસે શી રીતે જતી હતી?

ભાગી—જ્ઞાનવિજય મરી ગયા પછી હું જતી હતી'

જયશ્રી—જ્ઞાનવિજય ક્યારે મરી ગયા?

ભાગી—કયે દિવસે મરી ગયા તેની મને ખબર નથી. પણ હું પેડુલ વેહુલી ગઈ તે પછી બીજે દિવસે મરી ગયા.

જયશ્રી—તું જ્ઞાનવિજય પાસે ગઈ ત્યારે તે શું કરતા હતા?

ભાગી—વાંચતા હતા.

જયશ્રી—અરે લંપટવિજય? તારા ગુરૂ વઈયાખ વદીરને દિવસે પુસ્તક વાંચે તેવા આરોગ્ય હતા. ને વદી ૩ જે શી રીતે મરી ગયા?

લંપટ— હું પંચાસરમાં નહોતો. મને તો પાસેના ગા

મમાં મોકલ્યો હતો.

જયશ્રી—શું કરવા મોકલ્યો હતો?

(લંપટવિજય નીચું જોઇને કાંઇ બોલી શકયો નહિ તેથી)

જયશ્રી—અરે સિપાઇ! આ લંપટવિજયને પેલી ઓરડીમાં લઇ જાઓ. એમ કહેતામાં સિપાઇ તેને ઓરડીમાં લઇ ગયા. ને તેની પાછળ મહારાજા પણ ઉઠીને ગયા. ને તેની સાથે વાતચીત કરીને પાછા સભામાં આવી ભાગીરથીને અટકળ બાંધી કહ્યું કે, અરે ભાગીરથી તું ખરૂ બોલ. લંપટવિજય તો જ્ઞાનવિજયના મરણ સંબંધી તારોજ વાંક કાઢે છે.

ભાગી—મહારાજા! એમાં મારો કાંઇ વાંક નથી. ને તો લંપટવિજયે ખવરાવ્યું હતું.

જયશ્રી— શું ખવરાવ્યું હતું? અને તે લાવનાર કોણ હતું?

ભાગી—તે મારી દાશી લાવી હતી. તેમાં હું કાંઇ જાણુતી નથી.

જયશ્રી—અરે સિપાઇ, આ ભાગીરથીની દાશીને પકડી
લાવો.

(સિપાઈ દોડતા ગયા, ને તેની દાશીને પકડી લાવી
સભા વચ્ચે ઉભી કરી)

જયશ્રી—અરે દાશી તું જ્ઞાનવિજયને મારવા માટે શું
ઝેર લાવી હતી. ને તે ક્યાંથી લાવી હતી?

દાશી—હું મારી ભાગીરથી બેનના હુકમથી તેમની પે
ટીમાંથી કંઇક ઝેરનું પડીકું લાવી હતી?

જયશ્રી—તેં તે પડીકું કોને આપ્યું હતું?

દાશી—લંપટવિજયને

જયશ્રી—(લંપટવિજયને બોલાવીને) અરે દુષ્ટ તું માન
તો નહોતો પણ તારા સઘળા પાપનો ઘડો ફુ
ટયો છે. માટે સાચે સાચું કહી દે તેં ઝેર મં
ગાવ્યું હતું તે શી રીતે ખવરાવ્યું?

લંપટ—(હાથ જોડી રડતાં રડતાં) મેં એ પાણીમાં નાં
ખ્યું હતું.

જયશ્રી—તારે ઝેર દેવાનું કારણ શું?

લંપટ—મને તેમણે અપાશરામાંથી કાઢી મુકયો હતો.

તથી.

જયશ્રી—તને કાઢી મુકયો હતો, ને પાણીમાં ઝેર શી રીતે નાંખ્યું?

લંપટ—તે બહાર ગયા હતા, તે વખતે આ દાશીએ આવીને મને કહ્યું કે તે બહાર ગયા છે. તેથી મેં જઈને તેમના પાણીના ઘડામાં નાંખ્યું.

જયશ્રી—બીજા લોકોએ આ અકસ્માત મરણનું કારણ પુછયું ત્યારે તેં શો ઉત્તર આપ્યો હતો?

લંપટ—ચોઘડીયું ભજી ગયું એમ કહેતો હતો.

જયશ્રી—અરરર!! આ દુષ્ટોએ આપણા શેહેરમાં એક મહા વિદ્વાન ગોરજીનો ઘાત કર્યો. અરે મારા આવા નેક રાજ્યમાં હું આટલી સાવચેતીથી રાજ્ય ચલાવું છું તોપણ ખૂન થયું. ને તે કોઈએ જાણ્યું પણ નહીં. એમ કહી ખીન્ન થઈ બોલ્યા કે અરે લંપટવિજય હવે તારા બચાવમાં કાંઈ કહેવું છે?

લંપટ—ના—જી.

જયશ્રી—ભાગીરથી! તારે પણ તારા બચાવ અર્થે કાંઈ બોલવું હોય તો બોલ.

ભાગી—મારા બચાવમાં કહેવાનું તો ઘણુએ છે. પણ મારૂ બોલવું આપ વ્યર્થ ગણશો, તો હું નકામો લખારો શું કરવા કરૂં.

જયશ્રી—તું વ્યર્થ બોલીશ તો અમે વ્યર્થ ગણીશું. પણ કદાચ વ્યાજબી બોલીશ તો અમે પણ વ્યાજબીજ ગણવાના.

ભાગી—આપતો શું પણ પ્રથમના કેટલાક મહા વિદ્વાનને રૂષિઓ પણ વ્યાજબી ચાલ્યા નથી. અને પોતાના હક તરફ નજર રાખી કાયદા બાંધ્યા છે. તો આપ એમ કરો એમાં શી નવાઇ?'

જયશ્રી—એ બધી લાંબી પંચાત મુકી. તારે જે કહેવું હોય તે કહે.

ભાગી—મહારાજ! મને બાળાવસ્થામાં પરણાવી હતી બાદ હું ૧૬ મે વરષે વિધવા થઇ. આ વખતે ઇશ્વરી નિયમ પ્રમાણે મારા મનોવિકારની લગામ મારા હાથમાં રહી શકી નહી, ને સ્વછંદપણે વર્તવા લાગી. હું હમેશાં આ ગોરજી પાસે જતી; તેમજ ખુશીમાં આવે તેમ વર્તી મારી મનોવૃત્તિ

પુર્ણ કરતી. તે બાબતમાં મારાં માત પીતાએ મને કંઇપણ અંતરાવ કર્યો નહીં. મારા વિધવા થયા બાદ મારાં ફરી લગ્ન કર્યાં હોતતો મારાથી કદી પણ આવો અનર્થ નીપજત નહીં. મહારાજા! આ તે શો ગજબ! ફકત અમ અબળાપર જુલમનાજ વરસાદ!!! પુરૂષોને સઘળી છુટ ને અબળા જાતિને કંઇ પણ નહીં!! બિચારા પારાશર રૂષિના વિચાર તો તેમની પોથીમાંજ રહ્યા ને એક તરફી ન્યાયથી વર્ત્યા!!

આપે તો મને એકલીનેજ પકડી, પણ મારા જેવા દાખલા આ, ને બીજાં શેહેરમાં તથા ગામે ગામ બને છે. ને હજારો બાળહત્યાઓ, ગર્ભપાત, આત્મહત્યાઓ વગેરે અત્યંત દુષ્કર્મો બને છે. તો આવા મહાભારત બનાવ કરતાં એક વિધવા વિવાહ કરવો શું ખોટો છે! મહારાજાજી? મારે ફકત ખરી બાબતના ઉભરાજ કહેવા હતા ને તે કહ્યા. હવે પછી આવા જુલમ જારી રાખવા કે ન્યાયથી વર્ત્તવું તે આપનાજ હાથમાં છે. છેલ્લે જાહેર કરૂં છું કે મારે ચાર માસ

નો આધાર છે. હવે ગમે તે શીક્ષા કરો. મારી ખરી દાદ આપના શિવાય બીજુ' કોઈ સાંભળનાર નથી. પણ યાદ રાખજો કે આપના ઈનસાફને કંઈ પણ ખાંપણ લાગે તેવો ન્યાય કરશો તો ઈશ્વરના ગુનેગાર થશો. આ ભાગીરથીનું એક ભાષણ તરીકેનું ન્યાજબી બોલવું સાંભળી સૌ સભા તથા મહારાજા એક ભારે વિચારમાં પડયા. ને સ્તબ્ધ બની ગયા. થોડી વારે મહારાજા ધીમે સાદે બોલ્યા કે, આજે સાંજ પડી ગઈ છે. માટે આ બાબતનો ખુલાસો કાલે થશે. એમ કહી સભા બરખાસ્ત કરી. સર્વ લોકો મહા દીલગીરીમાં ગરકાવ થઈ વાતો કરતા પોતાના ઘર ભણી ચાલ્યા ને આખા શેહેરમાં વિધવા વિષે મહાભારત ચરચા ચાલી. ને દુષ્ટ લંપટવિજયનો સૌ ધિક્કાર કરવા લાગ્યા. ભાગીરથીના પીતાજીનું મોં તો અત્યંત ઉતરી ગયું. ને સભા બરખાસ્ત થતાંજ ગાડીમાં બેશી તુર્ત ઘેર ગયા ને આખુ કુટુંબ ભારે દુઃખાવેશમાં આવી શોકમાં ગરકાવ થઈ ગયું ને સૌ ખાધા વિના સૂતા. ભાગીરથીનો બાપ રૂપચંદશાહ ડાહ્યો પણ કાચા હૈયાનો હોવાથી

રાત્ર સુતી વખતે ઝેર ખાઈને સુતા. સવારમાં ઘરના માણ
સો જુએ છે તો પલંગમાં મરણ પામેલા. આથી ભારે
રો કકળ કરવા માંડી. અને સઘળે ઠેકાણે આ વાત પ
સરી ગઈ શાણા રૂપચંદશાહે દુષ્ટ પુત્રોના કુકર્મથી પ્રા
ણ તજ્યો તે વાત સવારે જયશિખરીને જાણ થતાં તે
ઘણાજ ખીન્ન થયા. આખા શેહેરના લોકો ભાગીરથીને
તથા લંપટવિજયને ફટ ફટ કરવા લાગ્યા. રાજાએ પોતા
ના પ્રધાનની દીલગીરી જણાવવાને દીલગીરીનો પોશાક
પેહેર્યો ને તે દીવસે સભા બંધ રાખી. બીજે દીવસે સ
ભા ભરાઈ, અને સીપાઈઓએ એ અપરાધીઓને સભા
વચ્ચે ઉભાં કરયાં.

પછી માહારાજા જયશિખરી બોલ્યા કે—અરે ગો
રજી તેં આ શેહેરમાં ઘણોજ મોટો અપરાધ કર્યો છે
અરે દુષ્ટ તેં ધરમાચાર્યનો ખોટો દમામ રાખી મારા
શેહેરની વનિતાઓને વિનયહિત કરી અને ખરાબવૃતિ
એ ચડાવી. તેમજ પતિવ્રતા સ્ત્રીનું વ્રત ભંગ કરવા બ
ળાત્કાર કર્યો. ને સઘળા જૈનોના મહા પંડિત જે
જ્ઞાનવિજયજી તેને ઝેર દીધું સબબ તું એક મોટો અ

પરાધી મારી ને સર્વ સભાની નજરમાં ઠર્યો છું. માટે હું સર્વ સભા તરફથી ફરમાવું છું કે તને આવતી કાલે એક ગધેડે બેસાડી ગળામાં એક ખાસડાનો હાર પેહેરાવી કપાળમાં મેંશનું તીલક કરી વાગતા ઢોલે આખા શેહેરમાં ફેરવી જે અપાશરામાં તેં દુષ્ટ કર્મો કર્યાં, તેજ અપાશરામાં ફાંશીએ લટકાવવામાં આવશે. એમ કહી તેને રજા આપી. કે સીપાઇઓ તુરંગખાનામાં લઇ ગયા. ને ભાગીરથીને મહારાજા આગળ હાજર કરી.

જયશ્રી—અરે દુષ્ટ ભાગીરથી તેં તારા આબરૂદાર માતપિતાને એક ભારે કલંક લગાડયું. તેમજ જ્ઞાનવિજયને ઝેર દેવામાં સામેલ રહી બલકે ઝેર પણ તેંજ મંગાવી આપ્યું. અને વળી વિશ્વાસઘાત કરી તારી પતિવ્રતા બેનપાર્ગીને ફસાવી તેથી તું પણ એક ભારે અપરાધિ છે. જો કે તારા વૈધવ્યપણા વિશે તેં કેટલીક બીના કહિ તેમાંની ઘણીખરી સાચી છે. પરંતુ તું ખુનના કામમાં સામેલ રહી, માટે તે પર લક્ષ રાખવામાં આવતું નથી, હાલ

માં તું અજીવવાળી હોવાથી બાળકનો પ્રસવ થતા સુધી તુરંગ ખાનામાં સખ્ત મજુરી સાથે કેદ રાખવામાં આવશે, ને ત્યાર બાદ યોગ્ય શિક્ષા મા ટે ફરી સભા ભરી વિચાર કરવામાં આવશે—તે મજ આ સામે ઉભેલી તારી દાશી પણ તારા કા મમાં આદિથી તે અંત લગી સામેલ રહી, માટે તેને પણ ૧૫, વર્ષ સુધી સખ્ત મજુરી સાથે તા રાથી જુદા તુરંગખાનામાં કેદ રાખવામાં આવશે.

પ્રીય સામંતો ને સદગ્રહસ્થો—

૧. આ બે દિવશના ચાલેલા ત્રાસદાયક કેસથી આખા પંચાસર નગરમાં અપૂર્વ હાહાકાર પ્રસરી રહ્યો છે. અરે મારો ગુણીયલ કામદાર પોતાની પાપી પુત્રી ભાગીરથીના દુષ્ટ કૃત્યથી ત્રાસી પોતાના ગંગોદક સમા ન નિર્મળ યશને મોટું લાંછન લાગ્યાથી બળાપો પામી, આ દુષ્ટ દુનિયાંના દુ:ખથી ડગી આ ક્ષણભંગુર દેહનો ત્યાગ કરી ગયો છે. એના એકાએક મરણથી સઘળા નગરવાશીઓને શોક તો થતો હશે, ને તે થવોજ જોઈ એ. તેમજ કેટલાક એમ પણ કહેતા હશે કે, રાજાનો

આનગી કામદાર તે તેના એક કુટુંબી જેવા તેની પુત્રી ને રાજસભામાં આવી રીતે લાવી, તેના કૂળને કલંક લગાડે તેવી જુબાની રાજા લે, ને શિક્ષા કરે, એ બહુ અણઘટતું, અને તેથીજ આ માગી પુરૂષનું મૃત્યુ થયું. પરંતુ થોડાજ વિચાર ઉપરથી વિદીત થશે કે, એમ ધારવું એ અન્યાયને અનુસરવા જેવું છે. કારણ કે રાજનીતિમાં કહેલું છે કે, "ન્યાયનું કામ પવિત્ર છે. અને તેને હમેશાં પવિત્રજ રાખવું, એ સર્વ ન્યાયકર્તાઓનો પહેલો ધર્મ છે, ન્યાયની બાબતમાં કોઈ પણ પ્રકારનો ભેદ હોવો ન જોઈએ. રાજ્યની સાથે ગમે તે સત્તા અથવા સંબંધ ધરાવનારાની અને રાજ્ય માંહેના કોઈ સામાન્ય માણસની વચ્ચે કોઈ પણ પ્રકારનો ન્યાય આપતી વખતે બીલકુલ ભિન્નાભિન્નતા હોવી જોઈએ નહીં." વધારે શું કહું પણ મારે પોતાનેજ વિષે ન્યાય માગવાનો પ્રસંગ આવે તો હું આ ધર્માસનની સામે ઉભો રહી, મારા પોતાના સભાજનોની સમક્ષ સત્ય વાત નિવેદન કરૂં, અને નિર્મળ ન્યાય મળતાં લગાર આંચકો ના આવવા દઉં. આતો મારા માનિતા કામદારની પુત્રી

હતી, પરંતુ હું અહીંઆં ધર્માસનપર બેઠો છું, ત્યાં સુધી મારે મન તે પુત્રી અને મારી અન્ય કોઈ સામાન્ય પ્રજા સર્વે સમાન ગણવાનાં છે. અને ખરો ન્યાય પણ તેજ કહેવાય.

જુઓ કે નળ દમયંતીનો વનમાં વિયોગ થયા પછી દમયંતી પોતાના માસા ચેદીરાજને ત્યાં ગઈ. અને તેની પુત્રી સુનંદાની પાસે દાસી તરીકે રહી, તે વેળા દમયંતી ઉપર ચોરીનું આળ સુનંદાએ મુકવાપરથી ચેદી રાજે પોતાની પુત્રીને પણ ભર સભામાં ન્યાયાસનની સમક્ષ ઉભી રાખી, ખરો ન્યાય તોળ્યો હતો. વળી મહાકવિ શ્રીભર્તૃહરી લખે છે કે,

શ્લોક.

निन्दन्तुनीतिनिपुणायदिवास्तुवन्तु,
लक्ष्मीःसमाविशतुगच्छतुवायथेष्टम् ।
अद्यैववामरणमस्तुयुगान्तरेवा,
न्याय्यात्पथःप्रविचलन्तिपदंनधीराः॥

અર્થ—નીતિ નિપુણ માણસો નીન્દાય કે વખ ણાય, તેમને લક્ષ્મી પ્રાપ્ત થાય કે ગમે તો ફીટી જાય, ચાહે તો આજેજ મોત આવે કે એક યુગ કેડે, પણ તે ધીર પુરૂષો ન્યાયને રસ્તેથી પગ ખસેડતા નથી.

એ પ્રમાણે સત્ય ન્યાય થતાં એ અમુલ્ય પ્રાણી નો નાશ થયો તેથી નીતિને નુકશાન નથી. આ મરણ થી આપણ સર્વને અનિવાર્ય ખેદ ઉત્પન્ન થાયછે. પરંતુ નિરૂપાય! ઇશ્વર એને અખંડ મુક્તિ આપો.

૨. આ મોટો બનાવ બનવાનાં મુખ્ય કારણ ત્રણ છે—(૧) દુષ્ટ ધર્માચાર્ય લંપટવિજય (૨) ભાગીરથીનું બાળવૈધવ્ય (૩) પ્રવિણગૌરીપર ગુજરેલી આફત.

(૧) ઘણા ધર્મ ભોળા માણસો આવા જુઠા દ મામ ધારણ કરનાર ધર્માચાર્યને સ્વાધિન થતાં સહેજ પણ વિચાર કરતા નથી. અને પોતાનું તન, મન, ને ધન અર્પણ કરતાં બીલકુલ આંચકો ખાતા નથી ફક્ત તેની વકતૃત્વશક્તિને લીધે પોતાના પ્રાબલ્યનો વધારો કરી, એ દગાખોર ગુરૂઓ આવા ગરીબ ગાય જેવાઓને ગુલામ કરી રાખે છે. અને એવા

ભોળા શિષ્યો, એ દમામી 'ધર્માચાર્યોને પોતાના પ્રભુ તરીકે માની તેમાં તલ્લીન રહે છે. અને પોતે જેને પુજ્ય ઇશ્વર સ્વરૂપ માની પોતાના આત્માનો અખંડ આધાર ગણે છે. તેમાં શું સત્વ છે. તે જાણવાનો જરા પણ પ્રયાસ કરતા નથી. જે સદગુણો, સુલક્ષણો, અને સત્પ્રવૃત્તિના તેજમાં અંજાઇ જઇને તેઓ તેમનામાં દેખે છે, ને તેનો ખરો આભાસ તેમને સ્વપ્ને પણ સુઝતો નથી. અને એમનો જે જે બોધ તે ઇશ્વર પ્રણીત સમજી તે પ્રમાણે વર્ત્તવામાં વાંધો આવવા દેતા નથી. આથી તે બિચારા નિર્મળ જળનાં અસીલ માંછલાંની માફક તે ધુતારાઓની જાળમાં જન્મ પર્યંત ફસાઇ રહે છે. અને સત્ય માર્ગ શો છે. તે તેમને કદી સુઝતો નથી. આવા ગુરૂઓને એકાનુમતથી ઓછા કરવા જોઇએ. અને મનુષ્યોના મનમાંથી તેઓએ ઇશ્વર સ્વરૂપ માનવાનો મત ફેરવી, તેમને ઇશ્વર મારંગદર્શિ આચાર્યો તરીકે સમજવાનો બોધ થવો જોઇએ. અને તે પણ જેટલા લાયક હોય તેટલાનેજ. આ બાળવિધવા ભાગીરથીને લંપટવિજય ન મળ્યો હોત તો સ્વતઃ સિદ્ધ

છે કે, જ્ઞાનવિજયના વચનામ્રતથી એ બાઇ હમેશના નિરમળ યશને પ્રાપ્ત કરત.

(૨) ભાગીરથીનું બાળ વૈધવ્ય.-ભાગીરથીને બાળપણમાં પરણાવી અને તે બિચારી દુર્ભાગ્યે નાની વયથી વિધવા થઇ. આવા બનાવ ઘણા બનેછે. કારણ કે, મનુષ્ય માત્રને પુખ્ત ઉમ્મરે થયા પછી મરણના જેટલા ભય છે, તેના કરતાં નાનપણમાં ઘણા છે, ઓરી, અછબડા, બળીયા, અને એવા બીજા નાનપણમાં અવશ્ય થતા રોગોથી હજારો બાળકો મરણ પામે છે, અને આવી ઊંમરમાં થએલાં લગ્નનું ભાગીરથીના જેવું થાય છે. શાસ્ત્રમાં પણ બાળ લગ્નની મના છે. છતાં હાલની દુષ્ટ રૂઢીને વળગી આ નિંદ્ય રિવાજને ઘણા વળગી રહે છે. અને વારંવાર આવાં ફળના ભોક્તા થાય છે, આથી નિરપરાધી બાળાઓનો જન્મારો બળાપામાં જાયછે. એટલુંજ નહિ, પરંતુ તેમનાં મા, બાપ ને નજીકનાં સગાંઓનાં અંતરમાં પણ ઓછી દાઝ થતી નથી. તે બિચારીઓનો નિરર્થક જન્મારો જોઇ, દયાળુ દુનિયાંને પણ ત્રાસ આવ્યા વિના રહેતો નથી, બાળાપણ તો કાલકલ

ઈમાં જાય છે. પરંતુ ચુવાના ભડકા ભમાવે છે. અને આખર નિરૂપાયથી નશીબને વશ થાય છે. કોઈ છ મો ક નિકળી જાય છે, અને કોઈનાં છાનાં કૃત્ય ઉઘાડાં પ તાં આત્મઘાત અને બીજાં એવાં ઘોર કૃત્યો કરે છે, આ બધાનું કારણ બાળ લગ્નનો પ્રસાર અને વિધવા વિવાહમાં વાંધો એજ છે. એ દુર કરવાને કોઈને ક હીએ તો ગણાતા ડાહ્યા માણસો પણ વિરૂદ્ધ પડશે. ન સરવાનુમતે કહેશે કે, અમે તો અસલના કર્તા આવ્યા તે કરીશું. અમે અમારા પુર્વજોના રીવાજપર પાણી ફેરવવાના નહિં. પણ ભાઈઓ! તેઓના પુર્વજોમાં શા રીવાજ હતા. તેઓની રાજ અને ધરમ નીતીઓ કેવી હતી. તે વિશેનું તેમાંના થોડાનેજ ભાન હશે. જે આ ગ્ના પોત "પાળવાના" કહે છે તેનેજ તેમનાં આચર ણો પાણીના રેલામાં તાણે છે, પારાસર રૂષિ લખે છે કે.

શ્લોક

नृष्टेमृतेप्रव्रजिते क्लीवेचपतितेपतौ
पंचस्वापत्सुनारीणां पतिरन्योविधीयते ॥

અર્થ—ધણીનો પતો લાગતો ન હોય, તે મરી ગયો હોય, સન્યાસી થયો હોય, નપુંસક હોય કે પતિત થયો હોય, એ પાંચ આપત્તિની વખતે સ્ત્રીએ બીજો પતિ કરવો.

આવી રીતનાં બીજાં અનેક શાસ્ત્ર સાહિત્યો મળી આવશે. તે પરંતુ ને નગણ્યકારી આધુનિકો પોતાના દુષ્ટ રિવાજને વળગી રહ્યા છે. સર્વ જાતના દુરાચરણનું પ્રાબલ્ય થાય છે. શુદ્ધ આર્ય ધર્મની હાનો થાય છે. અને ઘણી નિરપરાધી પ્રજા દુઃખી થાય છે. આ સર્વ બાબતની હરકત દુર થવા આજથી આપણા રાજ્યમાં વિધવા વિવાહની છુટી આપવામાં આવે છે. પરંતુ જે સ્ત્રીને પવિત્ર વૃત્તિથી વૈધવ્ય પાળવાની ખુશી હશે, તે ભલે પાળે.

૩. પ્રવીણગોરીપર ગુજરેલી આફત—મારા સુજ્ઞ નાગરીકો!! આ બાબત સર્વથી વધારે લક્ષ ગ્રાહકછે મનુષ્ય માત્રે મિત્ર પસંદ કરતાં પેહેલાં ઘણોજ વિચાર કરવો જોઇએ છીએ. મિત્ર એ આખી જીંદગીનો સાથી છે. અને

આપણી વર્તણુંકનો ખરો આધાર મિત્રનાં લક્ષણો ઊ પર છે. તેના દરેક કૃત્યની આપણાપર આખી અસર થાય છે, અને તેથી એમ કેહેવું ખોટું નથી કે "જેવો મિત્ર, તેવાજ આપણે બનીએ છીએ" મોટી કીમતના મણીની પરીક્ષા ઝટ થાય છે. પરંતુ મિત્ર મણી પારખ વા એ સેહેલી વાત નથી. એ પરીક્ષામાં જાણીતા ઝવે રી ઝોકાં ખાઈ બેસે છે. ખરા મિત્રની ખરી ખુબી અનુ ભવીનાજ અવલોકવામાં આવે છે. તેમજ ખરા મિત્ર સ બેની ગમ્મત અવર્ણનિય છે. આપણા એક જાણીતા પન્ડિત કહે છે કે,

શ્લોક

यस्यामित्रेणसंभाषा यस्यामित्रेणसंस्थिता ॥

मित्रेणसहयोभुंक्ते ततोनास्तिहपुन्यवान् ॥ १ ॥

અર્થ.—જેને મિત્રની સાથે વારંવાર સંભાષણ થાય છે, મિત્ર સાથે સર્વ પ્રકારનાં સુખો ભોગવે છે, તેના સમાન અહીં બીજો પુન્યવાન નથી.—વળી તુળશીદાસ

પ્રકૃત કહે છે કે,

ચોપાઈ

जेन मित्र दुःख होइ दुखारी,
तिन्हे बिलोकत पातक भारी;
निज दुःखगिरिसमरजकैजाना,
मित्रके दुःख रज मेरु समाना.

પરંતુ આવા મિત્રની આ અવનિમાં અછત છે. પોતે સદ્‌ગુણી છે. એમ ડોળ ઘાલનારા અનેક આવી મળે છે, પરંતુ પળ આવે તેની પરિક્ષા પડે છે.

માણસો સજ્જનનો વેષધારી આપેના લુચ્ચાઇઓ ર* ઠમારાના કડકડતા પોશાકના ભભકાથી ભોળવાઇ વિ

---

* હાલમાં કેટલાક દુર્વૃત્તિ, દ્રવ્ય, કે બીજા અમુક સ્વાર્થ માટે મિત્રાઇ જોડે છે ને પછી પેલા ભોળા મિત્રને ભોળાવે છે. આવા દાખલા મેં બે ચાર યથાસ્થિત જોએલા છે ધિક્ક છે એ મિત્રને!!

શ્વાસ રાખે છે, અને દેખીતો દીન માણસ ખરૂ જોતાં ગમે તેવો સદગુણી હોય છતાં તેનો વિશ્વાસ કરતા નથી, અને આખરે પેલો બનાવટના ભભકાવાળો દુષ્ટ તેમને દગો દે છે. માટે મિત્ર ઓળખવો તે મોટી કાબેલાઈનું કામ છે. પ્રવીણગૌરીને ભાગીરથીનાં ગુપ્ત દુરાચરણની અગાઉથી કશી ખબર પડી નહીં, અને આપ તેણે જ ગ જાણી પોતાની પ્યારી સખી તરીકે તેને કબુલ કરી. દુરગુણ હમેશાં સદ્દગુણ ઉપર પ્રાબલ્ય હોય છે. અને તેથી મનુષ્યમાં સદગુણની અસર થાય છે, તે કરતાં દોસ્તના દુરગણની અસર વેહેલી થાય છે. પરંતુ જો કોઈ સદ્ગુણી માણસ એવો હોય કે, તેના અંતઃકરણમાં સદવૃત્તિનાં મુળ સજ્જડ થયાં હોય, તો તેને ચહાય તેવા દુરગુણીનો સહવાસ પડે, છતાં તેનું ખડકના જેવું સ્થિર મન દુરગુણની છોળથી ડગતુ નથી. અને ઘણી વખતે એમ પણ બને છે કે તે પોતાની પવિત્ર બુદ્ધિના પ્રાબલ્યથી સામા દુરગુણીઓની મતિને ફેરવી શકે છે. પ્રવીણગૌરી અને ભાગીરથીના સમાગમમાં પ્રવિણ

ગૌરીથી ભાગીરથીનું દુરગુણુથી મઢેલું મન ફેરવી તો ન શકાયું, પરંતુ પોતે પોતાની સદ્દવૃત્તિને શુરવીરતાથી સાચવી શકી. તોપણ આપણે નજરમાં રાખવા જેવું છે કે, તે પવિત્ર બાઈને આ દુરગુણી સખી મળવાથી વિના કારણ વિકટ જાળમાં ફસાઈ મરવા વેળા આવી હતી. આ સર્વ માત્ર લાયક મિત્રની પીછાણ ન પડવાને લીધે છે. અવલોકન કરતાં આ અવસરમાં આવા અગણિત બનાવો નજરે પડે છે.

મનહર*

કેવડાનો એવડો સુગંધ જોઈ વ્યાલ આવી,
વસ્યો પહોળા પત્ર મધ્યે પ્રેમથો ભરાઈને;
લગાર વિચાર્યા વિન સુવાસમાં બની લીન,
રાનની વિસારી દીધી સઘળી સરાઈને.
મનમાં ધાર્યું જે છોડી રખડવું રાન માંહિ,
દૂર કરી રહુ દાડી આ રૂપાળી વાડીમાં;

* પેહેલા અક્ષરથી કર્તાનું નામને ગામ વંચાય છે.

આમ એ વિચાર કરે એટલામાં માળી આવ્યો,
રાજી થઈ કેવડાને લેવા ચડયો ઝાડીમાં. ૧
મગરૂર માળી થઈ લેવા જાય તટલે તે,
રસમાં રહેલો ફેંણ ફફડાવી જાગિયો;
હબકયો જરા ન માળી મારી વિષ લાકડીને,
વાર થોડી થતામાં તો મુઓ તે અભાગિઓ.
સિદ્દ કર્યો સાહસથી વાસ શાણા સરપ તેં,
બાગમાં આવીને લાગ મોત તણો માગિયો;
વદન સુવાસ વાસવાળા કેવડાને આશથી તેં,
લાયક ગણીને ગ્રહ્યો પણ ઠગ્યો આગિઓ. ૨

સોરઠો.

સંગત કરવા જાય, પાત્ર કુપાત્ર ન પરખશે;
પણ ફળ વિપરીત થાય, કેતકિ વાસ અહીં કરે. ૧

પ્રવિણગોરીનું પણ જો ખરી વખતે હું ત્યાં ઈશ્વર કૃપાથી ન જઈ ચડયો હોત તો શું થાત? તે સોના વિચારમાં સેહેજ આવસે. ખરેખર તે બિચારી બાળાનું સત્ય કે આયુષ્ય બેમાંથી એક તે વેળા આવી રહેત.

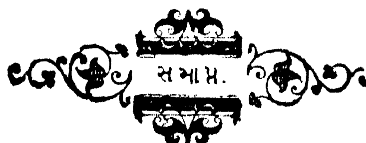
બેશક આ બધા કુસંગનાં પરિણામ!! માટે મૈત્રી કર
તાં પેહેલાં મનુષ્ય પારખવો એ અતિ અગત્યની વાત છે.

હવે આપણે પુજ્યા પ્રવિણગૌરી તરફ નજર કરી
એ. અરે! તેનું આ લાયક નામ અને તેને દિપાવે તે
વું તેનું કામ જોઇ આ આખા કેસમાંના ક્રૂર બનાવથી
કંપેલાં કાળજાં શાન્ત થઇ આનંદથી ઉભરાવા જાય છે.
આ સતિની સભ્યતા ઉપર દ્રઢ વૃત્તિ જોઇ, અને શિયળ
સાચવવાને તેણે શુદ્ધ અંતઃકરણ પુર્વક કરેલો અપૂર્વ
પ્રયાસ દેખી સર્વના મનમાં સહેજ આવશે કે, એ બા
ઇ આ અવસરમાં સર્વ સુવનિતાઓની શીરોમણી છે.
એણે દુષ્ટ લંપટવિજયનો ફાંદો ફેડી દુર્મતિ બાગીર
થીને વચન બાણથી જુઠી પાડીને અને આખરે બુદ્ધિ
બળે પાછી પડતાં, અંગબળ અજમાવી પોતાના પ્રાણ
થી પણ પ્યારા શિયળવ્રતને સાચવવા સારૂં જે કર્યું,
તેનાથી સતયુગ સતિ શિરોમણી સીતાને રાવણના કં
દામાંથી છુટવા, અને એક જહાનો નિંદ બોધ તુચ્છકા
રી કાઢતાં વધારે નહીં કરવું પડ્યું હોય, શાબાશ છે

આ કુળદીપક કન્યાને સહસ્ત્ર વાર શાબાશ છે!! શાબા
શ છે!!! પૃથ્વીમાં સર્વ સ્થળે આવી પતિવ્રત પાળી પો
તાનું જીવન સફળ કરે તેવી, સત્યવૃત્તિ સાચવી સ્વામી
નું માન વધારે એવી, અને સુકૃત્યો કરી પિતુકુળને દિ
પાવનારી, સન્નારીઓ હોય, તો તેમના પ્રભાવથી અને
તેમનાથી થએલાં મણિ સંતતીથી આ સૃષ્ટિને સ્વર્ગની
શોભા મળે તેમાં શી નવાઇ? પરંતુ આ મંદ ભાગી
ભારત ભૂમીના એવા દિવસ કયારે હોય કે, સત્ય, સદ
ગુણ અને સુધર્મનો પુનરોદ ભવ થઇ સર્વ સ્થળે આ
વી સુકન્યાઓ સાંપડે. આ અનુપમ પુનીત સતીથી હું
અત્યંત આનંદિત થયો છું. અને એ સતીનું પવિત્ર
નામ અમર રહે, અને એનો સરસ દાખલો લઇ સર્વે
સદગુણ ગ્રહે એવી ઉત્કંઠાથી એના યોગ્ય પિતાએ જે
પ્રવીણશાળા સ્થાપવાનું સ્તુતિપાત્ર કામ આરંભ્યું છે. તે
નિરંતર ચાલ્યાં કરે, અને તેમાં બનતી મદદ આપવાને
મારૂ વલણ રહે. એવી મતિ મને ઇશ્વર અહર્નિશ આ
પે. એવું હું અંતઃકરણ પુર્વક માગું છું. ઇશ્વર આ

બાળાનું અખંડ કલ્યાણ કરો, અને એ બાઈનું પવિ
ત્ર સત્ય અચળ તપો!!!

આ સાંભળી સરવ સભાસદોએ હર્ષના પોકાર ક
ર્યા અને એટલામાં સભા બરખાસ્ત થવાનો હુકમ થયો.

ગ્રંથાશ્રય.

નામ.	પ્રત.
દેસાઈ દયાળજી ભીમભાઈ. ખરસાડ.	૧૦
ઓન. સાહેબ. ગંગાશંકર મકનજી. અંબાર.	૧૦
ઇના. દેસાઈ સા. રૂદરજીભાઈ ખંડુભાઈ. મહુવા.	૫
નેક. નામ. કુમારશ્રી બળદેવજી. ધરમપુર.	૨
અમદાવાદ.	
રા. રા. માણેકલાલ અમુલખરાય.	૩
આસિ. માસ્તર. પીતાંબર કુબેર.	૩
રા. રા. મુળજીભાઈ ચકુભાઈ.	૨
મેહે. ભીકમલાલ શીવલાલ તળાટી.	૨
પ્રી. સ્ને. રતીલાલ બંશીલાલની મારફતે.	૧૩
સ્કોલર નગીનલાલ ચુનીલાલ.	૧
,, કેશવલાલ મગનલાલ.	૧
,, વાડીલાલ નાથાભાઈ.	૧
,, ડાહ્યાભાઈ જેઠાભાઈ.	૧

,, હરીનાથ અંબાલાલ.	૧
,, રામેશ્વર લલ્લુભાઈ.	૧
,, કરૂણાશંકર આદીતરામ.	૧
,, સામસેન.	૧
,, વાડીલાલ.	૧
,, રણછોડલાલ મહાદેવ.	૧
દેસાઈ ઈશ્વરલાલ દુર્લભરામ.	૧
જાની. મયારામ લક્ષ્મણરામ.	૧
શા૦ ડાહ્યાભાઈ અંબાલાલ,	૧
શ્રી. માં. મુળશંકર મયારામની મારફતે.	૧૪
રા. મણીલાલ ગોવીંદરામ.	૧
કાર. સા. બાપાલાલ મોહનલાલ.	૧
રા. રા. દેવશંકર ભાઈશંકર.	૧
રા. જમનાપ્રસાદ ગોવરધનપ્રસાદ.	૧
ફ. કા. સા. ફીરોજશાહ હોર્મઝજી.	૫
યાજ્ઞિક, છોટાલાલ ઉતમરામ,	૧
પટેલ, શંભુલાલ લાલદાસ.	૧

મેહેતા, નાહાનાભાઇ પરશુરામ.	૧
રા. આણંદરાય કેશવલાલ.	૧
કા. સા. નગીનલાલ બાળકૃષ્ણ.	૧
મેહેતા. હરીપ્રસાદ વીષ્ણુરામ.	૧
રા. આણંદરાય કેશવલાલ.	૧
કા. સા. ભવાનીશંકર મુગટરામ.	૧
ઓ. હે. મા. સાહેબ. ચુનીલાલ કરૂણાસંકર.	૧
પોલીસ પટેલ. કાળીદાસ મથુરભાઈ (પચંજ)	૧
જાની. હરીલાલ છગનલાલ.	૧
આ. માસ્તર. છમનલાલ અમથારામ.	૧
„ જેઠાલાલ નારણશંકર.	૧
„ મગનલાલ રેવાશંકર.	૧
રા. મગનલાલ છગનલાલ.	૧
રા. પ્રાણલાલ સુરજરામ.	૧
મેહેતા. મણીલાલ હીરાલાલ.	૧
રા. ગીરજાશંકર દયાશંકર.	૧
રા. શા. જીવણલાલ અમ્રતલાલ.	૧

ભટ. દલસુખ ભગવાન. તલાટી. ૧
રા. માણેકલાલ હીરાલાલ. ૧
મેહેતા. અમુલખ મહીપતરામ. ૧
,, નારણલાલ કેશવલાલ. ૧
રા. નારણદાસ કેશવલાલ. ૧
રા. ભોગીલાલ લલુભાઈ. ૧
ઝવેરી. ભોગીલાલ તારાચંદ. ૧
ડાકતર. અબદુલ ગની. ૧
રાવળ. દયાશંકર લક્ષ્મીશંકર. ૧
આ. માસ્તર. રેવાશંકર દયાશંકર. ૧
રા. હરિલાલ મોરારદાસ. ૧
ત્રવાડી. છોટાલાલ વેણીરામ. (ડી. કા.) ૧
પર. સ્ને. મણીસંકર ઊત્તમરામ. ૧
,, મણીલાલ હરીભાઈ. ૧
સરૈયા. નાનાલાલ રણછોડદાસ. ૧
રા. વીઠલરાય ડાહ્યાભાઈ. ૧
મેહેતા. હરીલાલ મથુરલાલ. ૧

શેઠ. જમશેદજી આદલજી. ૧
રા. ત્રીંબકરાવ બાપારાવ. ૧
મેહેતાજી ફુલચંદ કહલ (ગાના) ૧
રા. ભાઇશંકર લાલશંકર, ૧
શુ. નરસીલાલ દેવશંકર (તળાટી) ૧
રા. દલપત મગનલાલ. ૧
,, જમનાદાસ છગનલાલ. ૧
,, ડાહ્યાભાઇ હરીશંકર. ૧
,, સદાસીવ ગોવીંદરાવ. ૧
ઠાકોર. હરીપ્રસાદ ભુપતરાય. ૧
દીવાનજી. અમ્રતલાલ ચંદુલલ. ૧
દેસાઇ. બળવંતલાલ ચંદુલાલ. ૧
,, હરીલાલ મણીલાલ. ૧
પંડ્યા. છગનલાલ ત્રીકમલાલ. ૧

અમદાવાદ ટ્રેનિંગ કોલેજ.

સ્કોલર. મોહનલાલ મુળશંકર (બાવળા.) ૧
,, હીરાલાલ કરૂણાશંકર (લુણાવાડા) ૧

,, નાનચંદ મુળચંદ (રાણપુર) ૧
,, પુંજાભાઈ દેવજી. દેલવાડા. ૧
,, મોહનલાલ દ્વારકાંદાસ. અડાસ ૧
,, રામેશ્વર નાનકેશ્વર. લુણાવાડા. ૧
,, રામચંદ્ર બાપુજી. ઉમરેઠ ૧
,, હરીપ્રસાદ આત્મારામ. ,, ૧
,, છોટાલાલ ત્રીભોવનદાસ. ચકલાશી. ૧
,, ચુનીલાલ છગનલાલ. ,, ૧
,, બેચરભાઈ ત્રીકમજી સિહોર. ૧
,, પરશુલાલ દલાભાઈ. કરમસદ. ૧
રેકો. અરજુન હરીભાઈ. રાયપર. ૧
,, સદાશીવ ભગવાનજી ધાંગધ્રા ૧
,, મોતીલાલ જેઠાલાલ. રાધનપુર. ૧
,, હરીલાલ નરસીરામ. માતર. ૧
,, નારણજી દયાળજી. બરસાડ ૧
,, વિશ્વનાથ સદાશીવ. ભુજ. ૧
,, ગુણવંતરાય છબસુરાય. નડિયાદ. ૧

,, મણીલાલ નરભેરામ. પ્રાંતીજ.	૧
,, લાલભાઇ લલુભાઇ. સાલેજ	૧
શુકલ. ભીખાભાઇ શીવરામ. ચકલાશી.	૧
માસ્તર દલસુખરામ ગણપતરામ. નાવલી.	૧
ત્રીપાઠી. જગન્નાથ ઉમીયાશંકર. તોરી	૧
સ્કો... ... ...ઞ... .. ...મો...	...૧

મુંબઇ.

ઠક્કર. લક્ષ્મીદાસ ખીમજી	૫
પ્રીય મીત્ર પ્રેહલાદ. દેવશંકર યાજ્ઞિક.	૫
શા. હરખચંદ જેચંદ.ભાઇ	૧
શા. શોમચંદ જેચંદભાઇ	૧
યાજ્ઞિક મોતીલાલ હરિભાઇ	૧

બાવળા.

પ્રીયમીત્ર દામોદર નથુરામ તલાટી	૫
વઇદ. મોહનલાલ મુળશંકર.	૩
પંડિત. અંબાશંકર ઇશ્વર (સીગનલર)	૧
જોશી. મહાશંકર દયારામ	૧

પટેલ. કેવળદાસ નથુજી
પટેલ. કેશવલાલ ગીરધર 1
,, રણછોડ જેરદાસ 1
મેહેતા. મહાશંકર જગજીવન. 1
મેહેતાજી. હરદેવ પ્રભુરામભટ 1

કોઠ.

અધ્યારૂ. પ્રભાશંકર નારણજી પોષ્ટ માસ્તર. 1
ફોજ. કારકુન. બાપુલાલ ત્રીભોવન. 1
દવે મોતીરામ બાઇશંકર 1
અધ્યારૂ જગજીવન બુલાખી 1
ચોહાણ. ગગાભાઇ નથુભાઇ 1
શા. હરજીવન સોમચંદ. 1
આચારજ. રામશંકર રેવાશંકર. 1
શા. લેહેરાભાઇ ગગાભાઇ 1
ત્રવાડી જીવરામ ડોસાભાઇ, 1
ઠાકર. બેચર ભગવાન 1
રાવળ. પ્રભાશંકર બેચર. 1

ત્રવાડી. બહેચર વિદ્યારામ ૧
રાવળ. કરસનજી હરીભાઇ ૧
રાજેશ્રી. ગીરધરલાલ ગવરીશંકર. ૧

ભાવનગર બંદર.*

રા. રા. રતીલાલ દ્વારકાંદાસ. હીસાબી કાર. ૫
પ્રીયમીત્ર. મગનલાલ કાલાભાઇ. ૩
પ્રીય મી. દેવકરણભાઇ નથુભાઇ. કા. સા. ૨
શેઠ. ભીખાભાઇ હેમેંઝજી ૨
સુખડીઆ. વનમાળી નથુભાઇ. ૧
દરજી. બેરા નથુભાઇ. ૧
દવે. માધવજી ગગલભાઇ ૧
આચારજ. માહાશંકર કરૂણાશંકર. ૧
જાડેજા. દેવીસંગ બનેસંગ. ૧
મેંતા. કાનજી હેમરાજ ૧
વહો૦ સા. પાનાચંદ નથુભાઇ. ૧

---

* સદરહુ પેહેલા ત્રણ મીત્રોએ તથા બાવળાવાશી મોહલાલ મુળશંકરે ગ્રાહક હાકરવા સારો યત્ન કર્યો છે માટે તેમનો હું ઉપકૃત છું.

શા. શીવલાલ હરખચંદ.
દવે. ભવાનીશંકર ગગલ.
રાણાશ્રી. બેચરસિંહજી.
શેઠ. માણેકજી હીરજીભાઈ
રા. લક્ષ્મણરાવ માહાદેવ.
મેંતા. માણેકચંદ બાધાભાઈ.
ઠક્કર. ડાહ્યાભાઈ ગીગાભાઈ
ભટ. વિશ્વનાથ વજેરામ.
પ્રીય સ્નેહી છગનલાલ બેચર
મેંતા મકનદાસ કાળીદાસ.
વકીલ. હરીલાલ ભવાનજી
શ્રી જૈનગ્નાન વરધક સભા, ત્રીભોવનદાસ.
શ્રી લુહાણા ગ્નાતિ સુભેચ્છક સભા.
માસ્તર. મોતીલાલ મુળજી.
ભાયાણી. ચુનીલાલ ગોરધન.
દર. સા. ધનજીભાઈ જીવાભાઈ.
ભટ. હિરાલાલ નરોતમદાસ.

ઉના દેલવાડા.

રા. સા. મહાશંકર વજેશંકર. રે. કથા.

રા. દલપતરામ અમરજી ર. માસ્તર	૧
,, વલ્લભદાસ આણંદલાલ	૧
વહ/દ. લક્ષ્મીશંકર મંચ્છાશંકર.	૧
રા. ગુલાબદાસ રહીદાસ.	૧
મેહેતા. અબદુલ્લા ગની	૧
પટણી. રેહેમાન ચાંદભાઇ	૧
મે. શાલેમહમદ તારમહમદ	૧
રા, અનંતરાય માધવરાય	૧
રા. જાદવરાય શામળદાસ,	૧
મી० મૂળજી હરજીવન કચ્છી	૨
દવે. હરીશંકર મોતીરામ	૧
રા. અમ્રતલાલ કૃપાસંકર.	૧
પાઠક. જટાશંકર ઝાણજી	૧

વાંકાનેર.

શા. લક્ષ્મીચંદ મતુર	૧
દવે. માવજી ત્રીકમજી	૧
પંચો ભાઇશંકર પ્રાગજી.	૧

માસ્તર. કાળીદાસ શીવશંકર

માસ્તર પ્રાણશંકર વલ્લભજી

સંઘવી, જીવણ મકન

મોદી. ભગવાન વાલજી

શેઠ. ભાઇચંદ ફુલચંદ.

કારકુન જીવરાજ લવજી

શેઠ. માણેકચંદ દેવચંદ.

શેઠ. દલીચંદ ચતુર.

મોરબી.

રા. વિશ્વનાથ શંકરજી

વકીલ. ગોરધન લાધા

વકીલ વલવદાસ રવજી

થાણ. સા, જસવંતરાવ રેવાશંકર.

શા. પોપટ જેચંદ

પોલીસ કાન્સટેબલ અણદાભાઇ મધાભાઇ

વકીલ. અમરચંદ શવચંદ.

વકીલ જગજીવન માહેશ્વર

પો. સી. ખીમચંદ પરસોતમ. ૧
વકીલ. ત્રીભોવન ફુલચંદ ૧

કઠોર.

શા, જેચંદ કલ્યાણચંદ ૧
દેશાઈ. બાપુભાઈ ખંડુભાઈ ૧
ભાવ. દલીચંદ કરશનદાસ ૧
દેશાઈ. નાગરજી ડાહ્યાભાઈ ૧
છી. આમજી જીવન અસેજી ૧
રા. ગોપાળરાવ ગંગાધર ૧
ભાવ. ધરમચંદ કેવળદાસ ૧
રા. રાયચંદ કેવળદાસ ૧
ભા. ઉતમચંદ ભાઈચંદ ૧
ઓ, હરીરામ મોતીરામ, ૧

ગોધરા.

પ્રી. સ્ને. મનસુખરામ ગીરજાશંકર. ૧
પટેલ. રામજી જીવણદાસ. ૧

દેસાઈ. ચુનીલાલ ભાઈચંદ
શા. માણેકલાલ મોતીલાલ.
વ્યાસ. નાથજી વલ્લભરામ.
ઠા. પરસતસંગ રતનજી.
રા. અંબાલાલ બાપુજી.
દતાત્રી. આનંદ ચોળકર.

શાણવા (કચ્છ.)

મેહેતાજી. દામજી લોકમજી
રા. મહાદેવ પેચર.
કુમારશ્રી. નોંધણજી પુંજાજી.
,, પાંચાજી દેવસંગજી.
,, ભાવસંગજી દેવાજી.

વાંટાવરદરને હળવદ.

ઉ. પ્રભાશંકર રતનજી.
દોશી. અમેચંદ ડાહ્યાભાઈ.
ભટ. રામચંદ્ર કાળા
દવે. જીવણ લોભોવન.

ઠ. કેશવજી ગીરધર. ૧

સિ. મોતી અલીભાઈ. ૧

શા. અમરચંદ હીરાચંદ. ૧

દેકાવાડા.

શા લક્ષ્મીચંદ લલ્લુભાઇ. ૨

રા. અમ્રતલાલ મંછારામ. ૧

ભટ. જંઠાલાલ વિશ્વેશ્વર. ૧

રા. મોહન પ્રભુરામ. ૧

રાજકોટ.

મેતા. ચુનીલાલ ખુશાલ. ૧

યાજ્ઞિક, માવજી દેવશંકર. ૧

વોરા. નથુરામ ધનજી. ૧

રા. ભાણુ નાનાભાઈ. ૧

ભટ, વનમાળી કાનજી. ૧

નખત્રાણુ (કચ્છ.)

મેહતાજી. સુંદરજી મેઘજી. ૨

મેહે. નાગર વઘજનાથ. ૧

ત્ર. દયાશંકર જીવણરાય.	૧
સુ. ગોવીંદજી બેચર.	૧
ઠ. હરદાસ વિ. દામજી.	૧
જોશી. નથુ કસનજી.	૧

કુંડલા

યાજ્ઞિક. કરૂણાશંકર ભવાનીશંકર.	૧
વકીલ. પરસોતમ ગોરીશંકર.	૧
દોશી. અમરચંદ લક્ષ્મીચંદ	૧
બક્ષી. નોતમદાસ મુળજી.	૧
રા. તોકરામ માધવજી.	૧
રા. હીરાચંદ ગોપાળજી.	૧
,, હરીવલ્લવ હીરાચંદ.	૧
,, સારાભાઈ પુરશોતમ.	૧
,, છગનલાલ જમનાદાસ.	૧
દવે. રામજી નરોતમ.	૧

નસવાડી તાબે સંખેશ.

પંડ્યા. ધીરજરામ હરજીવન.	૧

,, બાળાશંકર જગજીવન.	૧
જ. કા. નરોતમ વિજયશંકર.	૧
રા. બળવંતરાવ ગણપતરાવ.	૧
કાર. મણીશંકર ઉમીયાશંકર.	૧

માણેકવાડા.

રા. ગંડુલાલ નાનાલાલ	૧
રા. દયાશંકર શવજી	૧
રા. દેવરામ ગોવીંદરામ.	૧
વકીલ લાલશંકર પ્રભુદાસ.	૧

વસ્તડી તાબે વઢવાણ.

રા. રાયચંદ ડોસાભાઈ. પ્રુ.	૨
ગઢવી. હમીર ખેચરભાઈ	૧
મેતા. હલુભાઈ કલ્યાણજી	૧

વાલોડ.

શેઠ. માણેકલાલ લક્ષ્મીદાસ.	૧
દેસાઈ. ડાહ્યાભાઈ હરગોવીંદ	૧
વ્યાસ. જેસંકર કેશવલાલ	૧

,, વલ્લભરાય વજેરાય	૧
જોશી. ભવાનીશંકર ભાઇશંકર	૧
દેસાઈ. ખંડેરાવ મંચ્છારાય	૧

કપડવણજ.

રા. કીશનલાલ ગોવીંદલાલ દેરાસરી.	૨
દેશાઈ. નાથાજી ભાઇચંદ	૧

તળાજા.

જોશી. લક્ષ્મીરામ હરીભાઈ	૧
ભટ. મહાદેવ જુઠા	૧
ઓઝા. હીરજી લખમશી	૧

મેહેમદાવાદ.

મામલતદાર સાહેબ. મોતીલાલ ચુનીલાલ.	૧
નેટીવ લાઇબ્રેરીના સેક્રેટેરી.	૧
પંડ્યા. વિઠ્ઠલભાઈ જેઠાભાઈ	૧
રા. છોટાલાલ ગીરધરદાસ.	૧

ખેડા.

વૈદ. નાથાલાલ રૂપશંકર.	૧

વકીલ. ચુનીલાલ ગોકળદાસ.	૧
શા. મુળચંદ જીવણદાસ.	૧
શા. નાગર જેઠાભાઈ.	૧
શા. ચુનીલાલ હરગોવનદાસ.	૧

ધંધુકા

ભટ. મગનલાલ રૂપચંદ	૧
,, મણીલાલ નાથાલાલ	૧
મેતા. મણીલાલ નાથાલાલ	૧
મુખી. વીરજી ગોવીંદજી	૧
શા. લાલચંદ ત્રીભોવન	૧
દાર. બાપાલાલ ત્રીકમલાલ	૧

પરચુરણ,

દ્વી. છોટાલાલ નાનાલાલની મારફતે	(૧૭)
દ્વી. છોટાલાલ નાનાલાલ	૫
દેસાઈ ત્રંબકલાલ જાદવરાય	૧
રા. મોહનલાલ હરીભાઈ	૧
દેસાઈ. રાયચંદ માણેકલાલ	૧
યાજ્ઞિક. જેભાઈ છોટાલાલ	૧
મેતા. ચુનીલાલ બેહેચર	૧

પરીખ. ઠાકરશી લાલદાસ ૧
દે. ગુલાબભાઈ નીચ્છાભાઈ ૧
પટેલ. શંકરભાઈ હરીભાઈ ૧
રા. છગનલાલ જેઠાભાઈ ૧
રા. મથુરભાઈ કુબેર ૧
પટેલ. ખુશાલ ધરમદાસ ૧
પટેલ. ભગવાન મકનદાસ ૧
ગુપ્તે. વિનાયકરાવ રઘુનાથરાવ. ૩
રા. છોટાલાલ હિંમતલાલ ૧
જાની. કુન્દનશંકર કાશીશંકર ૧

ડાકતર સા. હીરજી હંસરાજ (ભચૌ) ૧
દે. ઇચ્છાશંકર કાળીદાસ (કુંડલા) ૧
રા. હરી વાસુદેવ (પ્રભાસપાટણ) ૧
દે. મણીલાલ ઉત્તમરામ (આમોદ) ૧
થાણદાર સા. લલુભાઈ શેવકરામ (ભાદ્રોડ) ૧
કોઠારી. કસળચંદ બેહેચરદાસ. (ભીમનાથ) ૧
ભટ. લક્ષ્મીશંકર ભીમજી (ભીમનાથ) ૧
આસિ. મા. બળદેવ મોતીરામ (દેત્રોજ) ૧
મુ. જસવંતરાવ સાકરલાલ (જુનાગઢ) ૧
જાની. ફુલચંદ મુળજી (સીથા) ૧

કરસનજી જીવણ. (જુનાગઢ) ૧
પો. પટે. હરજી વાલજી (જેસડા) ૬
શા. તલકશી કરમચંદ (વીરમગામ) ૧
શા. વ્રજલાલ પ્રભુદાસ (વીરમગામ) ૧
શુકલ. છગનલાલ પરશોમ (વઢવાણ) ૧
પટેલ. મહમદ ઈબ્રાહીમ (કાવી) ૧
સ્કો. પુંજાભાઈ ગોકળ (ગણોદ) ૧
રા. દેવચંદ ચતુભુજ (કોચીન) ૧
પટેલ. માધવજી ગંગારામ (દેગામ) ૧
પટેલ. વીઠલ બેહેચર (અડાજણ) ૧
ક્ષત્રી. લલુભાઈ રેવાશંકર (સુરત) ૧
રા. ભાઈચંદ પરશોતમદાસ (સુરત) ૧
રા. વખતચંદ નારણદાસ (વિસલપુર) ૧
રા. શવજી રાજન (ભેસાણ) ૧
રા. છોટાલાલ દુર્ગાદાસ (ભેસાણ) ૧
સા. જા. સુલતાન મહમદખાનજી રા. બા. દ. સ. ૧
પા. કું. છત્રસિંહજી ગંભીરસિંહજી (જુનાગઢ) ૧
મેહે. રણછોડ ચમનલાલ (દેહેજ) ૧

केटलांक नाम घणां मोडां आववाथी अत्रे दाखल थइ सक्यां नथी.

जाहेर खबर.

सुज्ञ सदग्रहस्थोने खबर आपवामां आवे छे के

अदरनुं पुस्तक तथा मारुं प्रथमनुं बनावेलुं **कुधाराकष्ट प्रकाश** नामनुं पुस्तक के जेनी अंदर आधुनीक आर्यांनी दुष्ट रूढीथी थता दुःखनो आबेहुब देखाव नीचे प्रमाणे आप्यो छे.

सात जातनां कजोडांवाळी स्त्रीने पडेली पीडा, विधवानो विलाप, वांढा विलाप, कुभार्याथी थतुं कष्ट, स्त्री केळवणीनुं सुख, वगर विचारे वरा करवाथी थती वेदना वगेरे कविता रूपे टीका साथे दरशाव्युं छे किमत टपाल खर्च साथे फकत **अढीआना**; जोइए तेणे बावळेथी स्वदेश हितबोधकना एडीटर जेशंगभाइ श्री कमदास पासेथी अगर मारी पासेथी मंगावी लेवां.

अमदावाद
तासपर ताडनी शेरी.

ता० २५-८-८५
केवळराम वि. दयाराम 'रावळ'